

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

חיי שרה - עניני שידוכים

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatora.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2022

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

מה' יצא הדבר - עניני שידוכים

פרשת חיי שרה

- ב..... מה' אשה לאיש - השגחה פרטית ביותר בעניני שידוכים
- ו..... בת קול יוצאת ואומרת - הזיווג המיועד משמיא הוא יעלה ויבוא
- י..... יושב ומצפה - הכל יהיה בעתו ובזמנו, לא תועיל דאגה ומכאוב
- טז..... למבעי רחמי - קירוב הזיווג ע"י התפילה

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

מה' יצא הדבר - עניני שידוכים

הכתובים מה' אשה לאיש" מן התורה דכתיב 'ויאמרו מה' יצא הדבר', מן הנביאים דכתיב (שופטים יד ה) 'ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא', מן הכתובים דכתיב (משלי יט יד) 'בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת'. וידועה התמיהה, מה חידוש יש בזה שמה' אשה לאיש,

מה' אשה לאיש - השגחה פרטית ביותר בעניני שידוכים ב'פרשת השידוכים' שבתורה, היא פרשת שליחת אליעזר למצוא את הזיווג ההגון לבנו יצחק אביו, כתיב בה, 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר' (בראשית כד ג), ובגמ' (מ"ק יח:) 'אמר רב משום רבי ראובן בן אצטרובילי מן התורה ומן הנביאים ומן

א. כבר אמרו כי מחסדי הבורא שנתן להורים להתעסק בשידוכי צאצאיהם, והקב"ה נותן להם 'הרגשה' כאילו הם אלו שהסכימו או הורידו את השידוך - אף שבאמת כל מערכת השידוכים מתנהלת לה רק מן השמים, כי הבה נתבונן, זה קרוב לעשרים שנה מגדלים האב ואם את בנם ובתם ביגיעה, עמל ויזע, משנות ילדותו הדירו שנתם בלילות, ומשגדל הוליכו אותו לבית תלמודו וכו' וכו' כידוע לכל 'צער גידול בנים' מהו... חשוב נא איך ייראה הדבר, אם בהגיע עת דודים ישאו הבן או הבת את הזיווג שיבוא 'מאליו' מן השמים, מבלי שיהא ביד ההורים לחוות דעתם בענין... על כן חס הבורא על האב והאם ונותן להם חלק, 'שירגישו' כאילו יש להם גם 'דעה' בהחלטות הזיווג, אבל באמת אין זה אלא דמיון... המכיר בזה תשלוו נפשו בכל תקופת השידוכים, והיה זה שכרו.

מעשה שהיה באברך יקר ובר אוריאל, שבנו הבחור כליל המעלות הגיע לעת דודים, ודברו עבורו נכבדות לשדכו עב"ג כראוי לו, והחל במסכת ארוכה של חקירות ובדיקות עד שנתברר לו כי אכן בתולתא דא היא מהוללה בתשבחות. והנה, לאחר שנתרצו שני הצדדים הוחלט כי לעתותי ערב יבא הדבר לידי גמר וישברו צלחת כנהוג, אולם בצהרי היום חישוב אבי החתן דרכיו ונזכר שלא נמלך כלל בשוויגער (חמותו) האלמנה בכל הקשור לשידוך, ואין זה מן הנכון לקיים בה 'והתעלמת', ע"כ נדברו אבי החתן ואמו שיעלו 'לבקרה' בביתה, ובתוך כדי הדברים יעלו על השולחן שמציעים כעת הצעה זו לבנם, ובוה ינתן לה ההרגשה הטובה שרוצים לשמוע חוות דעתה, אע"פ שאצלם כבר היה הדבר ברור ומוסכם. מדיבור למעשה, ההורים באו ועלו לביתה, באופן שהיה נראה כאילו כל ביאתם אינו אלא לביקור סתמא, שם דיברו על הא ועל דא, ובין הדברים ספרו גם שבאה הצעה טובה לפתחם עבור בנם התכשיט המהולל, התרגשה השוויגער מאוד מהצעה זו, מכיוון שהכירה היטב את המשפחה המדוברת, לקחה את הענין לידיה במלוא הרצינות והחלה לברר בקרובותיה, ומששמעה שבחה של עלמה זו הפטירה לבתה וחתנה יחד - אם תצייתו לקולי 'היום היום' תגמרו את השידוך על צד היותר טוב, אחר הרהור קמעא הוסיפה, היות וחמותה הסבתא רבא (עלטער באבע) אוהבת שמערבים אותה בעניינים אלו, ע"כ, למען כבודה, למצוה רבה תחשב אם יעלו אצלה ולהימלך גם בדעתה, אך תעשו בחכמה - עלו אליה כדרך מקרה וביקור, ובין הדברים תזכירו אודות השידוך ותשאלו את פיה, וכך תרגיש הבאבע (הסבתא) בטוב, שמתחשבים בדעתה. שמעו וכן עשו, וכמעשהו בראשונה כך היה באחרונה אותה 'הצגה' (שפיל), ואכן גם ה'סבתא רבא' אמרה שהיא מכירה היטב את המשפחה, עדיין שמורים בזכרונה כל הבאבעס של המדוברת עמהם שיחקה בילדותה (והאריכה בסיפורי סבתא...), לא זו בלבד, אלא אף היא עצמה טרחה לברר בין מכריה אודות המדוברת ומשפחתה, ולבסוף אמרה 'ועתה בני שמע בקולי לאשר אני מצווה אותך' - בעיניים עצומות ובידיים פתוחות מהרו לידי גמר השידוך, ומאד תגדל שמחתי אם תתקשרו עוד 'היום' ששוברים צלחת בשעטו"מ, ויהי אך יצאו מביתה, הפטיר אבי החתן לבני ביתו, ונענה כשחיוך רחב על שפתיו, 'נס גדול' עשה עמנו הבורא שאין לנו עוד סבתות, כי לולא כן, לא היינו מסיימים מסכתות ה'בבא'ס עד דורו של יהושע, כל אחת מהן עם המעשה'לך משלה, בטוחה כאילו אין לנו אלא פקחותה ושכלה הישר, הרי אנחנו בדקנו ו'חרשנו' היטב עולם ומלאו עד שהגענו להחלטה זו, וכאילו שהם מחליטים בדבר.

לא עברו כמה דקות התעמק האב והשיג אור בשכלו הישר, כי גם כל תבונתו וידיעותיו יתירות לגמרי, שהרי ממילא ארבעים יום קודם יצירת הולד כבר החליט בורא כל היצורים שזיווג זה יעלה יפה, וגם אם לא היינו חוקרים

ונסתרים, כי כך עלתה במחשבה לפניו, להסתיר פניו עד שיש מקום לטעות כאילו ח"ו יש לאל ידו של האדם לעשות כרצונו, אמנם 'מקום הניחו לנו מן השמים' בעסקי השידוכים להראותנו בגלוי לעין כל השגחתו הפרטית, כיצד הקב"ה מנהיג עולמו, מוליך ומביא את בריותיו הנה והנה², מקרב ומרחק אנשים³, מצרף מקרים שונים⁴ וכל זה עבור שידוך אחד שיגמר בבי טוב, והכל יודוך והכל ישבחוך כי מה' אשה לאיש בלא הסתר פנים בללה⁵.

והרי אנו 'מאמינים בני מאמינים', שהבורא ית"ש הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות, ואין דבר קטן או גדול הנעשה שלא בהשגחה פרטית וברצונו ית', א"כ איזו רבותא יש בענייני שידוכים זיוונים יותר מבדברים אחרים.

אמנם הדברים יתבארו עפ"י הידוע בשם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (הובא במעשה איש ח"א ריב), שאף שהקב"ה הוא 'מנהל' עולמו, מ"מ פעמים שדרכי ההשגחה מכוסים

ובודקים, ומכניסים את אפנו לכל סדק וחרק, הרי מזווג הזיווגים כבר היה מזווגן גם יחד, אלא מאי הקב"ה ברוב רחמיו ריחם עלינו כמו שאנחנו ריחמנו על הבאביצ'קעס (הסתבות) שלנו, ונותן לנו להרגיש 'הרגשה טובה' כאילו אנחנו הבאנו לידי גמר השידוך, אבל באמת לא צריכים 'לא לדידן ולא לדידהו' (וביתר עומק ילמד מהנעשה עם השוויגער - שבטוחה בעצמה כי היא היא שהביאה את השידוך לכי טוב, אלא שביטוב ליבה' גמלה חסד עם חמותה להכניס אותה לסוד העניינים, ואף יעצה בדעת ובחכמה כיצד 'לסבב' אותה... ואינה מעלה על דעתה שאף אותה 'סיבבו' בשביל לתת לה הרגשה טובה בלבד).

הנה ה'שידוך' הראשון מששת ימי בראשית היה 'ויאמר ה' א' לא טוב היות האדם לבדו... ויפל ה' א' תרדמה על האדם וישן' (לעיל ב ה-כא), יש שרמזו כי פעמים רבות מתעקש אדם לומר רצוני דייקא בשידוך פלוני, או לאידך פעמים שיאמר שידוך זה הס מלהזכיר... לכן אמר הקב"ה לאדם אני אשיג לך 'זיווגך' ההגון לך, אפילו עליך תרדמה ובזה הזמן אציג לפניך זיווגך, ו'כזה ראה וקדש', וכדאמרי אינשי 'אל תעזור ואל תפריע'...

וכן פירש הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע את הנוסח הנכתב בשטרי תנאים 'העומד מצד בנו החתן' כי אין האב אלא עומד מצד, ואת הכל עושה הקב"ה בכבודו ובעצמו. ולא עוד שפעמים מעמידהו הקב"ה בצד שלא יפריע ב'חכמתו' ובחששותיו, אלא ככל אשר יגזור ה' כן יקום וכן יהיה (יסוד צדיק עמו' רפג).

ובזה ביארו דלכן 'ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת, בת פלוני לפלוני' (סוטה ב.), והיינו שבשעה שההורים עדיין לא התחילו לעשות מאומה לטובת הולד כבר הוכרזה ע"י בת קול בשמים 'בת פלוני לפלוני'. כי 'שלושה שותפים באדם, הקב"ה אביו ואמו' (קידושין ל:), ולכן קובע הקב"ה את הזיווג בטרם יעשו אביו ואמו שותפים, ועדיין אין בידם לומר אף אנו 'שותפים' בעסק זה, רצוננו בשידוך פלוני, שידוך פלוני אינו 'מתאים' לנו, וכביכול יעשה כרצונו...

ב. מעשה בבחור מבוגר - 'זקן מופלג' מתושבי ארה"ב שהפליג ללמוד באחת הישיבות הקדושות שבארץ הקודש. פעם אחת בשובו מחו"ל לארה"ק נמלך בדעתו לעבור דרך לאנדאן הבירה ושם יפקוד ביום שישי את ציונו של הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע ויעתיר בדבר ישועה ורחמים שכבר יבוא עתו וזמנו לבנות את ביתו בישראל (כנודע אשר הבטיח הרה"ק שמי שיעלה על קברו ביום ו' ויקבל עליו קבלה טובה בוודאי תבוא ישועתו - אך בתנאי חמור שעליו לקיים קבלתו בכל תוקף), וכך עשה, השתטח על הציון הקדוש ובאותה שעה קיבל על עצמו להוסיף 'תוספת שבת' עוד חצי שעה על זמן הדלקת הנרות.

משם מיהר לדרכו לארה"ק, ואכן, עוד באותו יום שישי (של ימות הקיץ) כבר נחו רגליו על אדמת קודש בהגיעו בשלום למחוז חפצו, מיד סידר את חפציו ומטלטליו אשר הביא עמו שהרי מהיום עליו להקדים לקבל שבת... בהגיע הזמן שקיבל על עצמו להוסיף על השבת נטל את ה'בעקישטע' שלו מתוך החבילה והנה כולה נצבעה בצבע לבן ממשחת שיניים ששכנה לצידה בין החפצים, עד שבזיון נורא היא גורמת ללובש אותה, אבל, הרי אצלו כבר 'שבת...' ובגבורה התגבר בגבורה לשמור על קבלתו ולא ניקה את הבגד כלל, מכיוון שלא היה יכול להלך בו על כן 'לבש שחורים' שנהפכו ללבנים והלך למקום שאין מכירים אותו... בבית הכנסת שב'מושב' זקנים הסמוך. וכמעשהו בלילה כך גם בצפרא דשבתא וכן במנחה, בצאת השבת שאלו אחד הזקנים השוכנים שם לפשר הבגד המלוכלך שעליו וסיפר לו כל אשר קרהו... תשובתו ותמימותו מצאה חן בעיני הזקן שהלך מיד לפעול בעדו, וביום השלישי הבעל"ט בא הבחור הלז בקשרי שידוכין ונעשה נכדו של אותו זקן. ומלבד שיש ללמוד מכאן על כוחה של קבלה

באר הפרשה - מה יצא הדבר - עניני שידוכים

טובה המחישה וממהרת את הישועה, אך בא וראה נפלאות ההשגחה העליונה, כיצד הקב"ה מסבב כל הסיבות, שתשפך ה'משחה' על ה'בעקיטשע', וילך להתפלל בדיוק במקום אשר שווה שם סב הכלה... והכל כדי להביא את הזיווג לתכליתו.

ג. מעשה נפלא מספר הגה"ח רבי מרדכי וועבער שזכה בבחרותו לשמש בקודש אצל הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע, שנים רבות נהג ר"מ למסור 'שיעור תורה' בביהמ"ד מסויים, לשם היה נוסע בכל יום באוטובוס בשעה קבועה, פעם אחת אירע, שחלפו על פניו שלשה אוטובוסים מלאים נוסעים, והוכרח להמתין ולעלות רק על האוטובוס הרביעי שהגיע לאחר זמן מה, והיה משתומם על מאורע זו שמעולם לא התרחש עמו, כי בדרך כלל אין הרבה אנשים נוסעים בשעות אלו.

ויהי כאשר עלה על האוטובוס התיישב אברך לצדו, והתחיל לדבר עמו על דא ועל הא, כיון שידע האברך שלצדו יושב ה'משמש' של הרה"ק מהר"א ביקש לשמוע ממנו כמה עובדות מהקודש פנימה, ר"מ הסכים, ופתח לו מאוצרותיו הגנוזים בזכרונותיו... בתוך הדברים סיפר, שבימי ה'מלחמה' היו הרשעים ממנים יהודים כאחראים על אחיהם בני ישראל, הללו נקראו בשם 'קאפו', רבים מהם היו אנשים קלי דעת שרצו למצוא חן בעיני הרשעים והיו מלשינים בכל עת על אחיהם היהודים שאינם מקיימים חוקיהם כדת, כמו כן היו נוגשים בעם לאמר כלו מעשיכם דבר יום ביומו, והיראים לדבר ה' היו סובלים מהם צרות רבות ורעות, הוסיף ר"מ ואמר, ששמע מפה קדשו של מהר"א זי"ע על איש פלוני שנתמנה להיות 'קאפו' ואעפ"כ עמד בנסיון גדול זה, ולא היה מוסר ומלשין על אָחיו בית ישראל, אדרבה היה נחלץ לסייע להם בכל הזדמנות, והוסיף הרבי, שאף לו עצמו עזר וסייע כמה פעמים...

כעבור כמה ימים התקשר יהודי אל ר"מ, והודיע לו שלמחרת היום הנו עורך שמחת אירוסין לבתו, ומאד תגדל שמחתו אם מע"כ יאות להשתתף בשמחתו, ר"מ שלא הכיר את בעל השמחה התפלא מה לו ולשמחה זו, ומ"מ, הלך לשם כדי לשמח את בעלי השמחה. כאשר הגיע קיבלו אחד המחותנים בכבוד רב, וסיפר לו, בבואי לגמור את השידוך הלז, אמרו לי כמה מידידיי שראוי לי למשוך ידי הימנו, מפני שזקנו של הבחור המדובר היה 'קאפו' בימי המלחמה, ומן הסתם היה רודה באחיו ביד קשה ובאכזריות, ואיך תשתדך עם צאצאיו, ואכן מחמת לשון הרע זו נמנעתי ולא התקרבתי לשידוך כזה, והנה, לפני כמה ימים אינה ה' לידי שאשב לאחוריים באוטובוס בשעה פלונית, ונכנסו באוזניי סיפורי מעשיות שספרתם על הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, גם שמעתי שהרה"ק העיד על 'קאפו' פלוני שהיה עוזר ומסייע לבני ישראל בעת דוחקם, מיד כששמעתי את דבריכם חזרתי אל ה'שדכן', ובתוך כמה שעות החלו העניינים לזוז, עד שבא הדבר לידי גמר.

באותה שעה הבין ר"מ, כמה גלגל הקב"ה, שעברו באותו יום כמה אוטובוסים ולא יהא לו מקום לשבת, והכל בכדי שיספר עדות זו על הרה"ק מבעלזא במקום פלוני, למען תגיע שמועה זו לאזניו של יהודי זה ועי"ז יגמר השידוך ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

ומכאן למדנו עומק נוסף בלישנא דקרא 'כי מה יצא הדבר' - שמלבד עצם ה'שידוך', הרי גם מה יצאו אלו דיבורים ייאמרו להביא את הזיווג לידי גמר.

ד. מסופר על הגאון רבי שמואל שטרשון זצ"ל (בעל הגהות הרש"ש על הש"ס) שהיה מנהל קופת גמ"ח, באחד הימים בעת שישב בבית המדרש ועסק בתורה ניגש אליו אחד הלווים ברצונו להשיב הלוואתו, נענה לו הרש"ש שאין בידו עתה שטר חובו אלא בביתו, אך הלווה השיב שהוא סומך על מע"כ שיאבד את השטר מן העולם ונתן לו את שטרות הכסף כסכום ההלוואה. הרש"ש הכניס את השטרות לתוך הגמרא בה למד והמשיך ללמוד ברוב עומק ועיון, עד ששכח מכל אשר נעשה, וכשסיים לימודו החזיר את הגמרא עם הכסף למקומה בארון הספרים וכמובן שלא קרע את שטר החוב. כעבור זמן מה בדק הרש"ש את חשבונות הגמ"ח ועבר על שטרי החוב, ומצא אותו השטר המעיד על חובו של הלווה וכבר עבר זמן הפירעון, מיד פנה אליו בבקשה להשיב את ההלוואה כפי התחייבותו, אך הלווה טען 'פרעתי', הרש"ש שפרח מזכרונו מעשה שהיה עמד על שלו שעדיין החוב בעינו קיים וכפי שמוכיח השטר, שהרי אם אכן פרע מדוע לא נטל הלווה את השטר, ואמר לו הרש"ש שאין בידו למחול 'לפנים משורת הדין' כי אין המעות שלו אלא הם כספי ציבור ותבעו לדין תורה.

פשיטא ואין צריך לומר שכל בני העיר האמינו לרש"ש והוציאו לעז על הלווה כי גנב הוא, ויגדל הבזיון עד לב השמים עד שנאלץ בנו שעמד סמוך לפרק 'האיש מקדש' לברוח מהעיר, כי לא היה מסוגל לשאת ולסבול את כל החרפות והגידופים. לאחר זמן הוצרך הרש"ש לעיין באותה גמרא ומצא בה את שטרות הכסף, ומיד נזכר בכל

וכך ביאר הרשב"ם מה שאמרו לבן ובתואל 'מה' תלוי ברצוננו, כי על ברחנו (יקרה הדבר בין אם אנו) רוצים יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב, או לא רוצים, כי הקב"ה עשה זאת - שהיכולת בידו, וז"ל, לא נוכל דבר אליך - לא הסתירה ולא הבניין עכ"ל.

המאורע כיצד פרע הלוח את חובו ואכן הוא הצדיק דמעיקרא בטענתו 'פרעתי', ונבהל מאוד על שגרם לו צער גדול ונורא. תיכף ומיד הלך אליו לפייסו ולבקש מחילתו, אך הלוח טען כנגדו שאין בידו לתקן את המעוות שהלא יצא עליו שם רע שהוא גנב ואף בנו הוצרך לגלות ממקומו, ולא עוד, אלא שכל בני העיר יאמרו שהרב מפייסני רק לגודל טוב לבו ולא יאמינו שבאמת נמצאו המעות. אמר לו הרש"ש שלח להביא את בנך ואקחהו לחתן לבתי, ובכך יודע בבירור כי אכן אתה צדקת ואני טעיתי, ומנפלאות תמים דעים לגרום לרש"ש לשכוח מהפירעון, ולגלגל כל המעשה, כדי שישתדך רב העיר עם סנדלר העיר כי זה השידוך שהיה מיועד להם מן שמיא.

ה. מעשה בעשיר שחשקה נפשו בבחור תלמיד חכם מופלג עבור בתו, והלך אל הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע בבקשה שיראהו מיהו הבחור המופלג ביותר בישיבתו הרמה כי ברצונו לקחתו כחתן לבתו, השיב לו החת"ס, בסוף הזמן הנני מעביר את כל הבחורים בכור המבחן, אז אדע בבירור בטיב כל אחד ואחד, שוב נא עתה לביתך, ולאחר שיגיע עת המבחן אשלח אליך את הבחור המיועד. בסוף הזמן בחר החת"ס את הבחור המהולל ברוב התשבחות, נתן בידו כתב צרור וחתום - בו כתב אל הגביר 'מוכ"ז' הוא הנבחר להיות חתן לוקח בתך, וביקש ממנו שבדרכו הביתה יאריך דרכו למקום מגורי הגביר ויתן לו את האיגרת. הבחור שלא ידע איגרת זו מה טיבה וגם קצרה נפשו בדרך, לכן פנה אל אחד מחבריו אשר דר בסמיכות למגורי הגביר, וביקש ממנו שימסור מכתב זה אל הגביר, והלה הסכים, בבואו אל עירו סר תחילה לבית הגביר ומסר לו את האיגרת, פתח הגביר וראה שהבחור העומד לפניו הוא המיועד לו, ומיד שלח לדבר בו נכבדות ונגמר השידוך בכי טוב. והתברר בחוש דרכי ההשגחה העליונה לסבב כל הסיבות עד שיצא לאור רצונו ית'.

ו. סיפר הגר"א מווילנא, שבאחת ממסעות הגלות' שערך התאכסן בבית בעל הבית אחד אשר ארחו בכבוד גדול, וראה שם איך ש'בעל הבית' מכבד את נוות ביתו באופן מופלא מאד, בהגיע זמנו של הגר"א להמשיך במסעו, ונפרד לשלום מ'בעל האכסניא' נשאל הגר"א, האם מצאה הנהגתי חן בעיני רבינו, נענה הגר"א כי הוא ממש מלא התפעלות למראה הנהגה חשובה כזו, ענה היהודי אל יתפעל כ"כ, כי כל זה הוא רק משום מעשה שהיה.

וזה דבר המעשה - עילוי גדול הייתי בימי עלומי ושמי הטוב הלך לפני למרחקים, מיד בהכנסי לעול תורה ומצוות בהיותי בן י"ג שנה ויום אחד נלקחתי להיות לחתן לבת אחד מעשירי עיירה פלונית, חותני התחייב על 'נדן' (נדוניא) גדול מאד, מחמת היותי כה צעיר לימים הוקבע זמן הנישואין לכשאהיה בן כ', והוסכם עם חותני שלא יסלק כעת עתה את כל הנדן, אלא בשבע השנים הבאות ישלם עבורי ל'חברותא' שאוכל להוסיף ולהתעלות בתורה ויראה, ובזמן הנישואין יסלק את השאר. ואכן עמד בדבריו ב'שבע השנים הטובות' ושילם לחברותא כאשר אמר, אך כאשר קרב ובא זמן החתונה ירד חותני מנכסיו ונעשה עני מרוד, מכיוון שכן, החליט אבי לבטל את קשרי השידוכין, על אף שאני לא נתתי את הסכמתי לכך, ביודעי את חובת 'הכרת הטוב' שיש עלי על כל השנים ששילם עבורי ל'מלמד'. לא ארכו הימים ושוב באתי בכרית האירוסין ונישואין עם בת עשיר אחר. אך לדאבון לב נתגלה בי מום כלשהו כעבור זמן קצר, הלכנו לדרוש ברופאים ולאחר בדיקתם אמרו שאין רפואה למכתי, משכך, עמד העשיר שאגרש את בתו, וכך נשארתי חסר כל, כשדבוקים עלי שני כינויים - עזיבת שידוך וגרוש, ברוב יגוני פניתי לדור ב'הקדש' (בית ההקדש היה מיועד לחסרי בית...) שם ישבתי גם בכיתי, עד שניגש אלי יהודי אחד ושאלני לסיבת בכיי המר, גיליתי בפניו את כל מסכת חיי ואת המום שמצאו בגופי, נענה היהודי ואמר לי, הנה מכיר אני נערה אשר גם לה יש מום הדומה לשלך, אולי תשתדכו ביניכם וכן הוה.

לאחר החופה משנכנסתי לחדר הייחוד סיפרה לי הכלה כי גם היא לא נולדה עם מום זה, אלא הוא נתגלה אצלה זה לאחרונה, אחר שנתארסה לפני כמה שנים עם עילוי גדול, ונתבטל השידוך מפני חוסר ממון, ומרוב צער ויגון נולד אצלה המום, מיד הבנתי שזו היא ארוסתי משכבר הימים, וכל סבלה בקבלת המום היה אך ורק בכדי שישכימו הכל שנינשא שנינו, עתה אמור נא לי רבי, האם לאחר שהיא סובלת בגיני עד עצם היום הזה אין זה מן החיוב שאכבדנה בכל לבי נפשי ומאודי. סיים הגר"א ואמר, כדאי היה לסבול את כל נדודי הדרכים, בכדי לשמוע מעשה זה המלמד לאנוש בינה, עד כמה הקב"ה מנהיג את עולמו בחשבון בהשגחה הפרטית על כל נברא ונברא, בכל פרטיו וענייניו, ואי אפשר לו לאדם להתחכם נגד גזירת הבורא יתברך, כמו אלו שעזבו את השידוך, ולבסוף נישאו זה לזה, אלא שהמתחכם מסוכן הוא לקבל מום כדי להעמידו על מקומו הראוי לו.

באר הפרשה - מה יצא הדבר - עניני שידוכים

הפרנסה ש'בועת אפך תאכל לחם', והן לגבי בריאות הגוף שצריך לילך לרופא וכל כיוצא בזה, אכן לגבי שידוכים אין מקום להשתדלות כלל, שאין צורך להתרוצץ משדכן פלוני למשנהו ולחזר אחר אבדתו, כי מה' אשה לאיש^ט.

בת קול יוצאת ואומרת - הזיווג המיועד משמיא הוא יעלה ויבוא

איתא בגמ' (סוטה ב.) 'ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני', ומבואר להדיא בדברי הגמ', כי אין מציאת הזיווג תלוי בשום סיבה בעולם, לא בחשיבות המשפחה ולא בממון, ואף לא בכשרונות המופלגים של החתן או של הכלה, גם לא בחריצות השדכן וכיוצא בזה, אין ביד האדם

לשון נורא מצינו במדרש (תנחומא כי תשא ה), מטרונה אחת שאלה את רבי יוסי בר חלפתא לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו, אמר לה לששה ימים וכו', אמרה לו ומן אותה שעה מה עושה בכל יום, אמר לה מזוג זיוונים וכו', אמר לה הקב"ה יושב ומזוג בכל ברחן"י וקושר קולר בצואר זה ומביאו מסוף העולם ומזוג לזו בסוף העולם, שנאמר (תהילים סח ז) 'אלוקים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות', מה הוא בכושרות, דלא בעי בכי, ודבעי אמר שירה (כלומר, ש'בכושרות' נדרש מלשון 'בכי ושירות', ומי שאינו 'רוצה' - הקב"ה מובילו בעל כרחו ואף אם 'יבכה', ומי שרוצה - ישמח וישיר).

ובזה יובן את המובא בספר 'מעתיקי השמועה' שהגרי"ז מבריסק זצ"ל ביאר, שבכל שאר עסקי העולם מחויב האדם לעשות השתדלות הטבעית, הן בענייני

מעשה ביהודי שנכנס אל הרה"ק מקאצק זי"ע, וסיפר שזה מכבר עשיר גדול היה, והיה נוהג דבר יום ביומו למלא כרטיס לוטו (לאטערי), ואף משרתת ביתו נהגה ב'מנהג' זה. ובערוב יום היה בודק את שני הכרטיסים - האם זכה אחד מהם בגורל. כך היה מנהגו רבות בשנים, עד שלאחרונה איבד את כל הונו, וגם מתה עליו אשת נעוריו, מכל מקום המשיך הלה 'במנהגו' מקדם - לקנות בכל יום כרטיס לוטו. וגם המשרתת המשיכה במנהג זה... ויהי היום, מצא ה'עשיר היורד' שהמשרתת זכתה בגורל בממון ודמים מרובים, בראותו כן החליט להינשא לה, וכך יעלה לחלקו כל כספה שזכתה עתה בגורל, ויחזור להיות מה'נגידים' בעם כמקדמת דנא. אלא שנתיירא שמא כשיציע את השידוך לא תסכים האשה לכך - אם תדע כי היא העשירה, והוא אינו אלא עני ואביון... לכך שלח 'שדכן' שידבר בהם נכבדות, המשרתת הסכימה וערכו הנישואין כדת משה וישראל. כעבור ימים אחדים מהנישואין, נכנס ה'יורד' לביתו, וסיפר לבני הבית בשמחה רבה שבעוד כמה ימים הם עתידים להפוך לנגידי עם, כי הכרטיס שברשותה עלה בגורל - ומה שקנתה אשה קנה בעלה... נאנחה האשה ואמרה - זה עידן ועידנים שמכרתי את הכרטיס לאבי, וכל העושר איננו שלנו כלל.

ושאל הלה, האם אפשר לו לגרשה, כי כל השידוך אינו אלא 'טעות', שאג הרה"ק - ר' יהודי, וכי עדיין לא ראייתם שהבורא יתברך מנהיג את עולמו, מתחילה הפך אותך ליורד, ולאחמ"כ לאלמן, וכל זה כדי שהמשרתת תינשא לך... אם עדיין אינך מבין כי זהו רצון ה' יכול אתה לגרשה...

ז. יש שאמרו שלכך קוראים להתקשרות השידוכין בשם 'ווארט', שפירושו בשפת ה'אידיש' - דיבור, לרמז 'שהכל נהיה בדברו', כל שידוך שנגמר נעשה אך ורק במאמרו יתברך, וכדכתיב מה' יצא הדבר.

ח. עפ"ז יש לפרש בלשון הכתוב (משלי יח כב) 'מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', שהקב"ה מכניס בו בעל כרחו 'רצון' לאותו זיווג שנקבע לו מן השמים.

ט. המשיך הרב מבריסק לומר, שמא תאמרו אם כן למה אף אני פונה לשדכנים ועושה השתדלות לצורך שידוכי בניי, באמת אין בזה צורך ותועלת אלא כדי להרגיע את ה'נערווען' (עצבים)...

גם ידוע שהרה"ק מסאטמאר זי"ע נשאל פעם כמה גדר השתדלות עבור הזיווג, ענה הרה"ק, שפעם אחת בשבוע ידבר עם 'שדכן' אודות שידוך... ומבין שניהם נלמד שאין צורך לרוץ ולעסוק בזה יומם ולילה, אלא ישתדל כפי הנצרך (כאשר יורה לו רבו המכירו) ומכאן ולהלאה ינוח בשלווה וברוגע מתוך שליכו סמוך ובטוח בבורא כל העולמים.

י. ומן העניין להביא מה שהעמיס הגאון רבי נתן געשטעטנער זצ"ל במאמר חז"ל (פסחים קיח). 'קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף', שכשם שבקריעת ים סוף זכו ישראל שתשרה עליהם רוח הקודש, כך גם בכל זיווג ושידוך שנותנים מן השמים להורים 'רוח הקודש' לדעת כי אכן זהו הזיווג המיועד עוד קודם יצירת הוולד.

באר הפרשה - מה יצא הדבר - עניני שידוכים

עצמו ולא ביד אחרים לא לרחק" ולא לקרב השידוך², 'מושיב יחידים ביתה' (תהילים סח ז), וכפי אשר נקבע אלא הכל תלוי במאמרו וברצונו של הקב"ה שהוא עוד בטרם יצירת הולד כי בת פלוני תהא לפלוני³.

יא. פעם שאלו את הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע, מהו זה שאומרים שהשידוך בידי שמים, והרי יש לי שונאים, והם עומדים ומקלקלים לי את השידוכים, ענה הרה"ק, אכן, הכל מן השמים, כי אם השידוך באשערט (הגון וראוי) ישלחו מן השמים את המחותרנים לברר אצל האוהבים, והם יאמרו עליך כל הטוב, ואם לאו יגיעו אל השונאים והם יורידו את השידוך.

יב. והרי זה דומה ל'רכבת' (באן), כל זמן שהיא עומדת - אפילו אם יבואו אנשים הרבה לא יצליחו להניע אותה, אך אם יצאה הרכבת לדרכה כבר אי אפשר לעצור אותה... כך, אם 'הצעה' זו אינה מן השמים, לא יועילו כל טצדקי שבעולם לקדם את השידוך להביאו לידי מעשה, לאידך אם זה השידוך המיועד - אפילו אם יקומו אנשים הרבה לקלקל וכיו"ב לא יעזור להם מאומה... עצת ה' היא תקום על אפם ועל חמתם...

יג. כתיב בריש פר' ויצא (כח יב) 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה', וביארו צדיקים עפ"י דברי המדרש (ב"ר סח ז) 'מטרונא אחת שאלה את רבי יוסי בר חלפתא, לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו, אמר לה לששה. אמרה לו מה הוא עושה מאותה שעה ועד עכשיו, אמר לה הקב"ה יושב ומזווג זיווגים, בתו של פלוני לפלוני, אשתו של פלוני לפלוני... אמר רבי ברכיה כלשון הזה השיבה רבי יוסי, הקב"ה יושב ועושה סולמות, משפיל לזה ומרים לזה, ומוריד לזה ומעלה לזה, הדא הוא דכתיב (תהלים עה ה) כי אלוקים שופט זה ישפיל וזה ירים'. וביארו, כי אין כאן מחלוקת, ולא בא רבי ברכיה אלא להשלים את דבריו של רבי יוסי - שהקב"ה יושב ומזווג זיווגים, שפעמים הרבה יש מי שמחשיב עצמו יותר מידי ולא נאה לו להשתדך עם פלוני הנחשב כפחות ממנו, והרי שידוך זה הוא הזיווג שהוכרז למעלה 'בת פלוני לפלוני', מה עושה הקב"ה - פעמים יגביה הבורא את הנמוך ופעמים ישפיל את הגבוה, וזהו אומרם הקב"ה עושה סולמות מעלה לזה ומוריד לזה. לכן, לעת כזאת כשהלך יעקב אבינו לתור אחר זיווג הראהו הקב"ה בחזיון הלילה 'והנה סולם מוצב ארצה' שהשידוכים הרי הם כסולם כמו שנתבאר.

אמור מעתה, כמה פתאים אינשי, אשר בבואם לארס את צאצאיהם, יחשבו 'חשבונות רבים' האם המדובר או המדוברת יש בו די והותר 'חשיבות' עבורם, אם מפאת הממון ואם מפאת הייחוס, ולרגע שוכחים המה ש'מה' אשה לאיש, וזה השידוך אשר נגזר משמים כבר ארבעים יום קודם יצירת הוולד, כשיצתה הבת קול ואמרה 'בת פלוני לפלוני' הוא אשר יקום ויהיה. וכמה ישנם אנשים ההורסים לעצמם את חייהם במו ידיהם על ידי חשבונות הללו. יש שהמליצו שלכן מברכים בעת התקשרות שידוכין 'שיהא הזיווג עולה יפה', היינו שלא יצטרכו להשפיל הגבוה, אלא הקב"ה יגביה את מי שפחות בחשיבותו מביניהם.

סיפר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, על יהודי אחד פשוט מהעיר ווארשא, שהיה מרבה לפקוד את מעונו של אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע ומפציר בו שיברכו ויבטיחו בעשירות וריבוי נכסים, והרבי לא ברכו, אך הלה לא הרפה עד שהרבי נעתר לבקשותיו וברכו בעשירות.

ואכן נתקיימה ברכת הרבי ועלתה קרנו של היהודי בעשירות גדולה עד שנהפך להיות אחד מעשירי העיר ווארשא, והנה, בן יחיד היה לו ל'עשיר' אשר החל להתקרב לגיל בן י"ח לחופה, באחד הימים אירע אסון נורא, הבן נקלע לתאונה נוראה (עקסידענ"ט) ונעשה בעל מום נורא ברגליו. מכיוון שכן הוכרח לקחת שידוך בת טובים את בתו של החייט העני והדלפון של ווארשא, אשר הסכים לתת לו את בתו, לאחר שהתחייב לשלם את כל הוצאות הנישואין ודמי נדוניה כהוגן.

בצר לו נכנס היהודי אל ה'אמרי אמת' בבכי תמרורים, על מצבו של בנו ועל השידוך שאינו הגון שנקרה לידי בהכרח ממש. אמר לו הרבי, הנה ארבעים יום קודם יצירת הוולד הוכרז כי זהו זיווגו של בנך, על כן, לא ברכתך בעשירות כי ידעתי שכשתהיה מעשירי העיר לא תסכים לזווג את בנך היחיד אלא לבת גדולים או לבת עשירים ובעלי ממון, אך משהתעשרת סיבב הקב"ה שיהפוך בנך לבעל מום, וכך יסכים לישא את בתו של החייט, כפי שנגזר עליו מקדמת דנא. והדברים נוראים ומבהילים.

ויש להעמיס עניין זה בלשון הפייטן (בזמר י"ה ריבון) 'רְבִיבִין עוֹבְדֵיךָ וְתַקִּיפִין, מְכִיף רְמִיָא וְזַקִּיף פְּפִיפוּ, לוּ יְחִיָּה גְבַר שְׁנִין אֶלְפִין, לֹא יַעוֹל גְּבוּרְתֵךָ בְּחוֹשְׁבֵנֵיָא, יְ-הֵ רַבּוֹן עֲלֵם וְעֲלֵמֵיָא, אֲנֵת הוּא מְלַפָּא מְלַף מְלַכְיָא, עוֹבֵד גְּבוּרְתֵךָ וְתַמְהֵיָא, שְׁפַר קְדָמְךָ לְהַחְוִיָא' (- גדולים מעשיך וחזקים, אתה משפיל גאים ומגביה שפלים, אפילו אם יחיה אדם אלפי שנים, לא יוכל להכניס גבורותך

שהלך אחר עיניו וחיפש אשה לפי המראה - כתוב 'ואביו ואמו לא ידעו כי מה היא', והגורם לשידוך היה אך ורק משום שכך רצה המזווג זיווגים, וכן החושב ששידוכו יצא לפועל משום ממונו הרב ישים אל לבו את הפסוק 'בית והון נחלת אבות ומה אשה לאיש'. כי המניד מראשית אחרית - הוא יתן שם ושארית.

אמור מעתה, כי אף שבזדאי צריך האדם לדרוש ולחקור אחר ההצעה שהציעו לו, וכבר מצינו גם באליעזר עבד אברהם שבירר בטיב הנערה המיועדת ליצחק אבינו, אך ידע נאמנה וישים אל ליבו, כי כל ה'בירורים' למיניהם אינם אלא בנדר 'השתדלות' ותו לא, ולא ידמה בעיניו כי אכן הוא ה'חכם' המבין בטיב השידוכין ויודע 'להתאים' את 'בעלי הדבר' ה"ה החתן והכלה זה לזו וזו לזה... כי 'כל הנבורים כאין נגדך ואנשי השם כלא היו, וחכמים כבלי מדע ונבונים כבלי השכל', ברצות ה' ששידוך זה יעלה ויצמח הרי עצת ה' היא תקום למרות כל הבירורים השונים", ואילו ברצות ה' שהשידוך לא יגמר בכי טוב - הרי גם כל

ביאור יקר ביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע במאמר הגמ' (מו"ק יח): 'מן התורה זמן הנביאים זמן הכתובים מה אשה לאיש' וכנזכר לעיל, כי הנה בכל שידוך שהוא יש לאנשים חשבונות שונים ומשונים, יש מחפשים דייקא ייחוס רם ומשפחה נכבדה, ויש מי שבזדק אחר מראה החיצוני, ורבים יחפשו אחר בעל ממון ודמים, ובדרך כלל נפגשים אלו הדברים, בעל הכסף משתדך עם בעל הכסף, יחסן עם יחסן וכו', ובטוח כל אחד בעצמו ששלוש אלה בהם התברך מן השמים הם אלו שגרמו לזיווג שייגמר בכי טוב, וזאת באו חז"ל להוציא מליבם של טועים ולהודיעם שמה אשה לאיש ואין כל סיבה ועילה נוספת לשידוך, וג' מיני אנשים אלו מצאנו בתורה בנביאים ובכתובים. בתורה מצאנו בזיווגו של יצחק אבינו שהלך אליעזר לארם נהריים למצוא שידוך הגון ממשפחה הוגנת ומיוחסת ממשפחת בית אבותיו ושם אמרה תורה, 'וען לבן ובתואל ויאמרו מה יצא הדבר' - שלא יצא השידוך לידי גמר בשום תירוץ ואמתלא שהיא, רק מפני שכך ציווה ה' את הברכה. בנביאים - אצל שמשון הגיבור

בחסכון ולמנות אותם, ה' אדון כל העולמות, אתה הוא מלך המולך על מלכים, מעשה גבורתוֹךְ התמוהים והנפלאים - נאה לספר לפניך, שנרמז כאן על עסק השידוכין, כיצד הקב"ה מנהל עולמו כרצונו, ומעשיך רברבין ותקיפין, מכיך רמיא וזקיף כפיפין כדי להשוות את המחותנים' והמשפחות בכדי שיוכל להאמר לדבק טוב... וכל אותם גבורות ו'תמיהא' - מעשים שנפלאו מעיננו, ואין ביד אנוש להבינם, על מה עשה ה' ככה, אך הכל הוא בכדי לזווג זיווגים ומכבשי דרחמנא.

בענין אלו ה'סולמות' מצינו בספר 'חסידים' (סימן רטז), אם ראית רשע עשיר, המצליח בנכסיו, ועקב עשרו הוא משיא את בניו עם אנשים חשובים וגדולים. אל תתמה, אלא דע לך שכל סיבת ומטרת עשרו שנתן לו הקב"ה, הוא רק בכדי שיקחו אנשים גדולים וצדיקים את צאצאיו להינשא עמו, שאילמלא עושרו לא היו מתחתנים עמו עקב רשעותו. ומדוע זוכה אותו רשע הן לעשירות הן שגדולים מתחתנים בו. דבר זה בא לו, או מזכות אבותיו העומדת לו. או משום שהיו מביישים אותו ומבזים אותו קודם לכן, וזכות אותו ביזיון אשר ספג היא שעמדה לו לזכות לעושר ולחתנין רבנן (נלמד מכאן. א. כי אף הרשע יזכה לכל הטובות אם ישתוק למחרפיו, ק"ו למי שאינו רשע אם אך ישתוק - מה טוב חלקו וחבלו. ב. ראה כמה מסובב הקב"ה בעולמו כדי שיגיע לכל איש זיווגו ההגון לו).

בעניין זה אמר הרה"ק רבי מנחם מנדל מווישווא זי"ע בדרך צחות לבאר מדוע מברכים בשמחת נישואין ברכת 'שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם'. כי יסוד ושורש כל הקשיים אשר יש ב'שידוכים' או בשלום בית שאחד מחשיב את עצמו יותר מחברו לאמר, הנני מיוחס יותר מהשני, על כן אנו מברכים את החתן והכלה שישמחם הקב"ה 'כשמחך יצירך בגן עדן מקדם' כמו אדם וחווה ששהו בגן עדן ולא היה ביניהם כל הבדל ביחוס, כך גם הם ישמחו בנעימים ללא התנשאות מצד הייחוס.

בדרך אחרת ביארו בברכה זו, כי מעשים בכל יום שההורים יחשבו לעצמם, הייתי יכול להשיג שידוך נאה ומכובד יותר, חשוב יותר וכו' וכו' לזה אומרים 'שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם', וכמו שאז לא היה בידו לבחור לעצמו כי אם את חוה, ולא היה שייך אצלו לקחת שידוך אחר המתאים וכיו"ב. וכזאת ייאמר לדידן, אחר גמר השידוך ידעו שזה היחיד המתאים ביותר והראוי ביותר לרום מע"כ (אמרי אמת ליקוטים - נשואין. ועוד ספרים).

יד. הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע סיפר פעם לאחותו הצדקנית אשת חבר להגה"ק מסטייפעלע צוק"ל, היום היה אצלי יהודי שבא לברר אודות בחור (לענין שידוכים), והנה כששאלני על 'יראת שמים' של המדובר, עניתיו 'ס'קען זיין

נראה הדבר מתאים שאין כמוהו, ממש 'כפתור ופרח'... השידוך 'יתקע' ולא יעלה ולא יבוא... ואין לו לאדם

בעסער' (יש לו במה לשנות דרכיו ולהתעלות יותר ממצבו העכשווי), כמו כן כששאלני על 'התמדתו ואהבת התורה שבקרבו', עניתי 'ס'קען זיין בעסער'. כך עניתי על כל שאלותיו וספיקותיו, ורציתי בזה לרמז לו - אין הבחור ראוי לך. אך זה האיש ענה לי על כל דבר, מבין אני שאין בו כל חסרון, ומה שהרב אומר ס'קען זיין בעסער, נו, הרי אין 'מושלמים' בעולם הזה, אדרבה, מכיוון שהרבי אינו אומר אלא שיש לו מקום להיטיב דרכיו משמע שהוא עומד על דרך טוב... וה'חסרון' היחיד שיש לו שעדיין יש לו מקום להתעלות, הרי זה ה'חתן' המתאים לי, ועוד באותו היום נגמר השידוך בכי טוב. ובכן, אמר החזו"א, הבט נא וראה, האיך שהקב"ה מנהיג את עולמו, הרי יהודי זה ידוע כ'בר דעת', ואף אני אמרתי לו דברים (כמעט) מפורשים 'יש לבחור הרבה מה לשנות ולהיטיב את מעשיו', והאיך נהיה כדבר הזה, שהבין מדברי שאין כל חסרון בבחור, אלא, בהגיע העת והזמן לזווג את בת פלוני לפלוני, נהפך כל העקוב למישור, ו'תקפוץ' הארץ ואף השמים אם יצטרכו לזה, ה'חכם' יהפוך לסכל והשומע לחרש, והשידוך יגמר... 'כי מה' אשה לאיש'.

כה אמר הרה"ק הסבא משפאלע זי"ע (איש הפלא עמוד שסד), וז"ל, לכל אדם יש מעלות ויש חסרונות וכאשר נגזר על האדם שידוך משמים אז יורד א לוקשען ברעה"ט, היינו קרש רחב מן השמים ומכסה את כל החסרונות און עס בלייבט גוליע (כל כולו, בשפת רוסיא) מעלות, אבל כשהשידוך שהציעו לו עכשיו אינו מה שנגזר עבורו מן השמים מ' יום קודם יצירת הולד, אזי יורד א לוקשען ברעה"ט מן השמים ומכסה את כל המעלות און ס'בלייבט גוליע חסרונות. כיו"ב אמר הרה"ק הפני מנחם זי"ע שבבוא העת לגמור השידוך מוליך הקב"ה את ההורים כ'בלינדע פערד' (סוסים עוורים) שלא יראו כל חסרון במדובר ובכך יתנו את הסכמתם ויצא השידוך לפועל.

פעם קבל איזה 'מחותן' בפניו (של הפני מנחם) כי זה לאחרונה לקח 'חתן' לבנו והכל 'מכרו' לו כי החתן הנו ממש 'רבי עקיבא אייגער', ועתה משנגמר השידוך נתברר לו שלא מיניה ולא מקצתיה - לא רעק"א שבדור הקודם, ולא בדור הזה, לא תלמיד חכם ולא בן תלמיד חכם, כי אם כמעט עם הארץ גמור... (תחת מה שאמרו לו כי הוא 'נודע ביהודה' נתברר שהוא 'נודע בגויים').

נענה הרה"ק ואמר, הנה בבוא העת והזמן לגמור השידוך עם 'בת פלוני לפלוני' שהוכרו ארבעים יום קודם יצירת הוולד. נוטל הקב"ה את ה'שכל' מהורי המדובר, שלא יזיקו ולא יפריעו את הדבר מלבוא לידי גמר, ורק לכן הצליחו לפתותך בקל ש'חתן דנן' הנו רעק"א בכבודו ובעצמו... אמנם כעת משנגמר השידוך החזירו לך את השכל במתנת חנים מן השמים, וכי על זה דווה לבך, וכי היית מעדיף להישאר מבלי שכלך... ימלא פיך תהילתו על שחזר אליך שכלך בשלימותו.

טו. כבר הבאנו מה דאיתא במדרש ששאלה מטרונא אחת את רבי יוסי בן חלפתא, מה הקב"ה עושה מששת ימי בראשית, ואמר לה שהוא יושב ומזווג זיווגים, ואיתא שם עוד 'אמרה לו יכולה אני לזווג אלף ביום אחד (-) וכמי שאומרת, מה הרבותא במעשיו של הקב"ה ח"ו), שתק רבי יוסי והלך לו, מה עשתה, הביאה אלף עבדים ואלף שפחות וזיווגתן זה לזה, אמרה להם פלוני ישא פלונית ופלונית תנשא לפלוני, כיון שננסו עמהן בלילה נפלה קטטה ביניהן ועמדו והכו אלו את אלו, לבוקר הלכו אצלה, דין רישיה (- זה ראשו) פצוע, דין ידיה (- וזה ידיה) פצוע, שלחה בשביל רבי יוסי וספרה לו המעשה וכו', הבה נתבונן קימעא, הלוא 'מטרונא' זו לא היה חסר לה כסף וזהב... אם היו לה אלף עבדים ואלף שפחות - נקל לשער ולתאר איזה הון עצום היה ברשותה, ואם היה רצונה להוכיח שגם היא יכולה לזווג זיווגים אם כן פשיטא שלא חסכה בשום מאמץ ובשום מומן בכדי להתאים את השידוכים זה לזה, שכרה שדכנים בכסף מלא... גם הביאה אנשים מומחים 'יועצים' למיניהם בשמותם ובתוארם השונים... אף הלכה לבקיאם המבינים בטיב אנשים ובתכונותיהם... ואחר כל זאת הרכיבה רשימת שידוכים, כשלפי כל הנראה בעיני אדם הרי ודאי המה הצעות משופרא דשופרא, וראה זה פלא, שידכה אלף שידוכים ואפילו אחד מהם לא החזיק מעמד יום אחד... אך הדבר פשוט בתכלית, גם השידוך המתאים ביותר אינו מצליח אם לא יהיה ברצון השי"ת...

ולדין ייאמר, גם בשעה שאנו רצים לארבע רוחות העולם לברר עוד, מצד זה וממקום פלוני... ואנו מתייעצים ב'חכמים' ובמבינים - נזכור היטב ששידוך לא נגמר בכי טוב גם הוא 'מתאים ביותר' אלא רק אם כך הכריזו משמיא ארבעים יום קודם יצירת הוולד, ולאידך גיסא, גם שידוך שנראה בעליל ש'לא קרב זה אל זה' הרי יתכן שיעלה ויצמח כגן רטוב אם כך גזרה חכמתו העליונה.

אלא להאמין בהשי"ת שהוא הוא ה'שדכן' האמיתי והוא המזווג זיווגים טו.
 זיווגם ההגון להם", אבל האדם בעצמו ידע כי אין השדכן אלא שליחו של בורא כל עולם - אליו יפנה כשקשה לו, ולפניו יודה כשטוב לו.

יושב ומצפה - הכל יהיה בעתו ובזמנו, לא תועיל דאגה ומכאוב היה אומר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (הובא בליקוטי יהודה) בשם הגה"ק רבי חיים מבריסק זי"ע כי

במו בן, כל איש משכיל יבין שלא לבעוס ולא להתרעם על פלוני שנראה לו שהוא הוא המקלקל את השידוכים בביתו, ולא יסמוך על אלמוני שהוא הוא המסייע לשידוכים בביתו, אף שבוודאי על ה'שדכן' להשקיע כל כוחו לעזור ולסייע לבני ישראל במציאת

טז. הנה כתיב (משלי יח כב) 'מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', ולכאורה צריך ביאור מה שאמרו 'מצא', והרי לשון 'מציאה' מתפרש על דבר שבא בהיסח הדעת (וכמו ההולך ברחוב ולפתע מוצא 'מציאה' לנגד עיניו), אבל בדבר שהכל מחפשים אחריו, וכלישנא דגמ' (קידושין ב:) 'דרכו של איש לחזור', אין שייך כ"כ לומר שהוא 'מציאה'. וביאר הרה"ק ה'ויגד יעקב' מפאפא זי"ע (דרוש לנישואין לחדש אלול), בהקדם מה שאמרו (מגילה ו:) 'יגעת ומצאת תאמין', ולכאורה יש כאן סתירה מיניה וביה, שאם מתייגע שוב אין זה 'מציאה', ואם 'מצא' הרי זה מורה שלא הייתה כאן יגיעה, אלא ביאורו, שפעמים רבות האדם מתייגע הרבה בלימודו ואינו מצליח להבין את הנאמר, וגם אחר עיון רב במפרשים עדיין לא נתיישב אצלו הדבר על בוריו, ולפתע... הוא מרגיש הארה בליבו ובמוחו, ו'מוצא' פשט ברור ונהיר, ובדייקא נהגו עמו כן 'מן השמים', למען ישכיל וידע שלא 'חכמתו' גרמה לו להבין, אלא הכל בידי שמים וגם הארת הפשט בסוגיא היא כפי מה שמזמין הקב"ה לאדם, וזהו יגעת ואח"כ מצאת בלא קשר ליגיעה והכל בכדי שתאמין.

על זה הדרך יתבאר עניין 'מציאת הזיווג', כי מצוי ביותר שאדם מחפש 'בכל העולם', ולבסוף זיווגו מחכה בסמיכות מקום... באופן שלא עלה על דעתו (והכל אומרים, כיצד לא עלה על דעתנו 'רעיון' פשוט כזה...), והכל הוא בכדי שיפק רצון מה', שיגיע לידי ההכרה שהכל הוא מרצון ה' שהוא מזווג זיווגים.

ובעניין זה הוסיף ה'ויגד יעקב' (קונטרס רשמי רשותא) לפרש מה שאמרו חז"ל 'קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף', שכמו שבקרי"ס היה 'הקושי' עד שהשיגו מדרגת האמונה בהשי"ת, וכמו שכתב רש"י על פסוק (שמות יד טו) 'דבר אל בני ישראל ויסעו - אין להם אלא ליסע שאין הים עומד בפניהם, כדאי זכות אבותיהם והם והאמונה שהאמינו בי ויצאו, לקרוע להם הים', כך גם לעניין זיווגו של אדם, אם יתחזק באמונה שהכל הוא בידי הקב"ה אזי הים ראה וינוס', ויפרחו כל הקשיים.

והנה איתא במדרש (בר"ר סח ב), 'בשעה שהלך יעקב חרנה במצוות אביו לישא לו אשה, ובא אליפו בן עשו הרשע ולקח את כל אשר לו, אז אמר יעקב 'שיר למעלות אשא עיני אל ההורים מאין יבוא עזרי'. מכאן למדו סגולה בדוקה למצוא הזיווג בנקל, לומר קודם עקירת רגליו בתפילת העמידה פרק 'שיר למעלות אשא עיני אל ההרים' (הובא בבני יששכר בפרשת ויצא, ומקורו בספר עשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו).

ואולי י"ל, שסגולת פרק זה עפ"י המבואר בספרים שכשאדם מכיר שבכוחות עצמו 'חסר ישע' הוא - מאין יבוא עזרו, ורק 'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ' אז קרובה ישועתו לבוא. ולכן מצאנו ג"כ שמזמור זה מסוגל לא רק לזיווג אלא לעוד כמה ישועות גדולות.

אגב אורחא נביא, כבר אמרו (חת"ס, תו"מ השלם ריש ויצא ד"ה במדרש, חיים וחסד על תהלים לר"ח פלאגי, ועוד ספרים) לפרש בפסוק (תהלים קכא א) אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי - כלומר שהאדם מתבונן ורואה כי אין לו כל דרך ישועה הנראית לעין, במה יתחזק - עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ - אף הוא ברא את השמים ואת הארץ 'יש מאין', אם כן מה לך כי תבהל על נפשך, אף אם נראה לך כי ישועתך איננה קיימת במציאות, מ"מ היא כבר תבוא ותצמח דוגמת בריאת השמים והארץ אף אם יש צורך לבוראה יש מאין.

אגב אורחא, כתב ה'כף החיים' (סי' תכו סק"י) 'סגולה' למציאת הזיווג 'שלא יאבדו לומר ברכת הלכנה בכוונה ובציבור'. ויש שנתנו רמז בדבר, כי 'לבנה' ר"ת 'בתולה נישאת ליום הרביעי' (לשון המשנה ריש מסכת כתובות).

יז. הגאון הגדול רבי משה שטרנבוך שליט"א מביא בספרו 'ביאורים והנהגות' (פרשת חיי שרה), שמעתי מהרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע שההתעסקות בשידוכים לאחרים זהו סגולה לזכות לבנים הגונים. עוד כתב, שמעתי שהחזו"א היה מתעסק הרבה בענייני שידוכים אצל בחורי ובנות ישראל, ואפי' בשנה האחרונה לחייו הקים למעלה ממאה בתים

מהירות רבקה וכדו' - בכדי שיגמר הדבר בכי טוב בעתו ובזמנו ללא עיכוב רגע אחד".

על כן, בהגיע אדם לפרק 'האיש מקדש' ועליו לשדך את בנו וכתו שכבר באו אל פרקם, לא יתבלבל ולא יאמר 'אני אנה אני בא', איני יודע מה לעשות ולאן לפנות, אין לו אלא להחזיק באביו שבשמים ובאמונתו יחיה"^ט, כי בהגיע הרגע הנכון יעלו שמים וירדו תהומות והשידוך יגמר ויתקשר בקשר של קיימא.

וזכר ביאר הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה) על האמור בסוף העניין (כד סב) 'ויצחק

בעניני השידוכין עלינו לדעת שהכל יתנהל כפי הנאמר מה' יצא הדבר, ולא רק עצם עסקי השידוכין נקבעים ממרומים ברצונו יתברך, אלא גם הזמן והעת בו יבוא השידוך למעשה ויגמר בכי טוב אף הוא תלוי רק ביד הקב"ה, ואין יכולת ביד אנוש למהרו אפילו ברנעא חדא או לאחריו. ובוזי ביאר מה שמצינו בכתוב (כד י"ב) 'וירץ העבד לקראתה... ותמהר... ותריץ עוד', כי בהתקרב הזמן שיועד מן שמיא ל'גמר השידוך' של רבקה ליצחק (והוכרח להגמר באותו היום, הואיל והתפלל 'הקרה נא לפני היום', והרי כבר היה 'לעת ערב' כדכתיב בפסוק יא) מתנהל הכל במהירות ובחפזון כ'קפיצת הדרך', ריצת העבד,

בישראל. ומוסיף שם, באמת מי שעוסק בשידוכים מקיים מצות 'צדקה' כפשוטו ממש, דבפרשת ראה כתיב (דברים טו ז-ח) 'כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך וגו' העבט תעבטנו די מחסורו אשר יחסר לו' ופירש"י, לו זו אשה, הרי מפורש דחלק ממצות צדקה שנצטוונו הוא לעסוק בשידוכים.

גם 'סגולה' הוא למצוא שידוך עבורו (ועבור יוצ"ח), וכמו שהוכיח כן הגה"ח רבי נתן לוברט זצ"ל (שארית נתן) מהכתוב ב'פרשת השידוכים' שבתורה (כד סב) 'ויצחק בא מבוא באר לחי רואי', ופירש רש"י 'שהלך להביא הגר לאברהם אבי שישאנה' (ומקורו מדברי חז"ל בב"ר ס יד), מה כתיב לאחריו 'והנה גמלים באים' - שמיד הגיעה רבקה, ו'נענה' עוד לפני אברהם... והיינו טעמא, כי ידוע מה שאמרו חז"ל (ב"ק צב.) 'כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה', ואין הדברים אמורים דווקא לענין 'תפילה', אלא כל המשתדל בטובתו של השני, והוא צריך לאותו דבר, גם בזה 'הוא נענה תחילה'.

יח. הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע היה אומר 'ווען ס'קומט די ריכטיגע מינוט, געדויערט עס ווייניגער פון א מינוט' (בהגיע הרגע המיוחל נגמר הדבר בפחות מרגע).

יט. מעשה בבחור מבוגר מאד שנתקשה בפרשת השידוכים, נכנס הבחור אל רבו ושאל, רבי קדוש, עד מתי... עד מתי... מקבל אנוכי גזירת שמים באהבה, אבל בתנאי שהרבי יגלה את הקץ - מתי אזכה לבוא בברית האירוסין... אמר לו הרבי הנה מצינו בכתוב שנתבארו בארוכה הניסים שאירעו במציאת זיווגו של יצחק, מיד בצאת אליעזר לדרכו פדנה ארם 'קפצה לו הארץ', בהגיעו לשם 'טרם כילה לדבר והנה רבקה יוצאת' (כד טו), והנה מיד התאמת לו הסימן, 'והאיש משתהה לה...', לאחר מכן מת בתואל שרצה להמית את אליעזר בסם המוות ששם במאכלו ובא מלאך והחליף קערותיהם (מדרש אגדה). לא כן היה בהגיע תור כלולות יעקב אבינו, כי לא די שלא אירעו לו ניסים, אלא בכל אשר פנה נתקל במכשולים ומהמורות, אך 'ויצא יעקב מבאר שבע' - קפץ עליו רוגזו של אליפז שרצה להרגו, וכפדיון נפש בזו את כל אשר לו, לאחר מכן העבידו לבן שבע שנים, ורק לאחר כל זה זכה לבנות את ביתו ולהקים שנים עשר שבטי י-ה עדות לישראל (וגם זאת מתוך רמאות שרימהו לבן, והוכרח לעבוד עוד שבע שנים אחרות), והרואה יתמה 'מה נשתנה' זה מזה.

וביאור הדבר (אף שאין לנו כלל השגה באבות הקדושים ובהליכותיהם, אלא שניתן לנו רשות ללמוד את הנוגע לנו כפשוטן של דברים), כי בשלח אברהם אבינו את אליעזר עבדו לא ידע היאך תהא דרכו, ולכן מיד נשא את כפיו, וביקש 'ה' אלוקי אדוני אברהם, הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם' (כד יב), ולאחמ"כ 'ניצב על עין המים' ואמר להקב"ה, אני את השתדלותי עשיתי בהגיעי עד הנה, מכאן ואילך אין לי על מי להישען אלא עליך אלוקי אדוני אברהם, ועשה סימן שיראהו ה' את הנערה הראויה לבן אדוניו, ואכן, לכך זכה לכל הניסים הללו, מאחר שהרגיש עצמו 'תלוי' ביד ה'. משא"כ גבי יעקב הרי בצאתו מבית אביו לא הלך 'לחפש' את זיווגו, כי ידע שהוא הולך לקחת את רחל, כפי ש'היו הכל אומרים הגדולה לגדול והקטנה לקטן' (ב"ב קכג.), ואף ממון הרבה לקח עמו, נמצא שהכל היה אצלו עם 'חשבון' וסדר שכך וכך צריך להיות - אמר לו כביכול, 'אין העולם מתנהל אלא על פי ה'', ולא לפי חשבונות הברואים, על כן הוצרך לעבור כל כך הרבה מכשולות ומהמורות בדרכו (וסוף דבר היה שנישא הן לגדולה והן לקטנה, ולא עוד

בא מבוא באר לחי רואי, וז"ל, מהיכן בא שמחה לאדם, שמחה. עכ"ל. כך לענייננו אנו, כאשר יתבונן האדם 'מבוא באר לחי' שבאשר מיושב בדעתו, שהקב"ה משגיח עליו בכל רגע הגם שיושב בארץ הנגב ואין לו כלום, הרי זה בהשגחה פרטית מדוקדקת, מיד יתמלא בשמחה, מתוך האמונה הטהורה שהכל הוא לטובתו השלימה, עם כל זה הקב"ה משגיח עליו תמיד לטובה, מזה בא

אלא שלא קדמה לרחל). לשמע דיבורים הללו מיהר הבחור לצאת מחדר רבו, נשא רגליו וברח כל עוד נפשו באפו, כי הבין שאדרבה אין כל טובה עבורו לדעת מתי יהיה האות הזה...

אגב אורחא, מכאן נלמד להוציא מהלב מחשבת טעות, שאם ה'שידוך' נתקל בקשיים מרובים סימן שאין זה שידוך הגון, ומי יודע מה יצא ממנו... כי עיינו הרואות כמה מהמורות עמדו בפני יעקב אבינו בבואו להקים ביתו, וסופו של דבר, יצאו ממנו י"ב שבטי י-ה, וממנו כל בית ישראל...

כ. מעשה בבחור מבוגר שמזה זמן רב הגיע לעונת השידוכין ו'פשפש ולא מצא'... פעם אחת נכנס אל רבו להתאונן על מצבו, ובתוך הדברים אמר בשברון לבו, כי נראה לו שהשי"ת שכח ממנו (ח"ו), נענה לו הרבי, חלילה מלומר כן, הרבש"ע אינו עוזב ומזניח אף אחד, ותמיד מחשבתו נתונה על כל אחד ואחד, אלא מאי לכל יהודי יש את ה'מסלול' והדרך שלו... ורצה הרבי לחזק את רוחו על כן אמר לו הבה נצא החוצה לטייל בחוצות, בדרכם עברו בסמוך ל'מושב זקנים', נכנס לשם הרבי כשהבחור מלווה אותו, הבחור שתמה לפני הרבי מה לנו ולמושב זקנים זה... אמר לו הרבי כדאי לנו להיכנס פנימה, אולי נפגוש בזקן שעוד ראה את הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע או את הבעש"ט הק' זי"ע ונשמע ממנו עובדין קדישין מ'כלי ראשון'... התפלא הבחור ואמר לרבי, הרי מזמן הבעש"ט ועד עתה עברו כבר יותר ממאתיים חמישים שנה, והיאך חושב הרבי שיש עוד זקן ש'נשאר לפליטה' והאריך ימים כל כך, נענה לו הרבי, אפשר בכל זאת זקן אחד 'נשכח' כאן בעולם הזה, או שמא 'נשאר בטעות'... בעל כרחך ש'אין שכחה לפני כסא כבודך' והכל בחשבון, וכמו שברור לך כשמש בצהריים שאין ברייה שנשארת בעולם לנצח מתוך 'שכחה' כך תבין היטב שגם אותם שעדיין בחיים לא שייך שהם ישכחו ח"ו מהבורא כל עולמים...

כא. מעשה שהיה בבחור תלמיד מן השורה באחת הישיבות הקדושות בארה"ק, שהוריו נסעו לחוץ לארץ, ולכן בהתקרב השב"ק החליט יחד עם אחד מידידיו לעשות את השבת בצוותא חדא בעיה"ק צפת ת"ו, ולשם כך יצאו לדרכם בעש"ק אל עבר עיר הקודש צפת מבעוד יום, אך מחמת עיכובים שונים נתארכה להם הדרך ודקות ספורות קודם השבת עדיין היו רחוקים מצפת - וקרובים לעיר טבריה, בלית ברירה עצרו מנסיעתם, כי גם הם הבינו שאין זה 'פיקוח נפש' הדוחה שבת להרחיק נדוד עד צפת, בתוך כדי הילוכם רגלי לתוככי טבריה החלו להצטער על שכך עלתה להם, והחלו כדרכו של עולם - במצבים כאלו, להאשים את פלוני ואת אלמוני, מדוע שיחררו אותם מהישיבה, ומדוע נסעו ההורים לחו"ל וכו' וכו'.

בהגיעם לטבריה דפקו על הדלת הראשונה שהיה נראה להם כי דרי הבית הינם שומרי תורה ומצוות, ואכן, בעה"ב שהיה מן היראים והחרדים לדבר ה' פתח בפניהם את שערי ביתו לרווחה, ומיד הזמינם בסבר פנים יפות להיות אורחיו למשך כל השבת, בליל שבת בדרך הילוכם עמו לתפילת השבת, סיפר להם המארח בפליאה, כי באמת אילו היו נקלעים לביתו בשבוע אחר לא היה בידו לארחם אפילו אם רצונו הטוב בכך. כי נתברך בבית מלא בצאצאים, ודוחק רב שורר בביתו - באין מקום מיותר ללון. אלא שמסבב כל הסיבות הכין עבורם את דרכם זה מכבר. והיינו, כי לפני כב' שבועות, יצאו הוא וביתו, למסע אל קברי הצדיקים באירופה, ומתחילה היה זמן חזרתם לפני שבוע ימים, אלא שמחמת עיכובים שונים ומשונים נתארכה דרכם, ונדחה מועד חזרתם בעוד שבעת ימים, כשמעם כי כן, הבינו שחזרתם לביתם תהיה בערש"ק לעת חצות היום, ומאחר שידעו שלא יהיה סיפק בידם להכין כראוי את צרכי השבת לכל בני המשפחה בליעה"ר, על כן קבעו עם ידידים אשר צאצאיהם היו סמוכים על שולחנם בשבועות הנסיעה, שימשיכו להחזיק אותם עד אחר שב"ק. אמנם, כשמוע אנשי החסד אשר בטבריה על ביאתם בעש"ק (ולא ידעו כי רק האב והאם ישבתו בביתם בשב"ק) מיהרו והכינו עבורם את כל צרכי השבת בהרחבה גדולה, בשר ודגים וכל מטעמים, ומכאן השפע הרב שהוצע עבורם הן במאכל ומשתה הן בלינה... נמצא שבשעה שאתם עמדתם ב'פרשת דרכים' על אם הדרך, כשהינכם מלאים טענות ותרעומת על כל העולם... כבר עמדו התבשילים מוכנים ומזומנים עבורכם בעיה"ק טבריה... ולא היה לכם להלין על רוע גורלכם כלל וכלל. מכאן ילמד כל בר דעת השכל ובינה - בכל מצב אשר ימצא את עצמו, ונראה לו כי רע ומר גורלו, ידע כי אביו אוהבו שבשמים, דואג עבורו, ומכין לו כל מחסורו ברוח ובגשם, ומה לו כי ילין על ה'...

שהקב"ה מייעד עבורו את זיווגו ההגון לוי"ב, ואילו שאר ההצעות אינן ראויות לוי"ב, וכל עיכוב ועיכוב הוא אך

אך בזאת עדיין לא תם ונשלם דבר המעשה, בשבוע שלאחמ"כ בא אחד משני הבחורים בקשרי שידוכין אצל אותו המארח מטבריה, כי בשהותם שם במשך כל השבת, מצא חינו בעיני בעה"ב אשר שלח לברר אחריו, העמיד שדכן, ונגמר הענין בכי טוב. או אז ראו הבחורים שאדרבה, לא זו בלבד, שלא היה להם מקום לתרעומת, אלא אדרבה, כל זה היה בכדי להביאם לתכלית הנרצה, לפתח של שמחה ובנין בית בישראל, וממנו נלמד על הכלל כולו, שאל לו לאדם לבנות ולקונן במר נפשו כאשר יארעו לו מקרים הנראים כאינם טובים, ונראה לו כאילו הוא תוהה וטועה בדרכו כדוגמת בחורים אלו שהגיעו לטבריה ולא ידעו שאדרבה זאת היתה דרכם הנכונה להביאם לטובתם, כי המכין מצעדי גבר מדריכו לאדם שיגיע אל המועיל לו ביותר.

מעשה שהיה בשנת תשע"ד בערב חג השבועות. בבחור ממשפחה ידועה בניו יארק שהגיע זה מכבר לפרק האיש מקדש אך עדיין לא זכה לקיימו בפועל, באחד הימים דיברו בו נכבדות ממשפחה הדרה במאנטריאל שבקאנאדא, על כן נסע הבחור יחד עם ההורים למאנטריאל - נסיעה שארכה כשש שעות לערך, ברכבו של אברך מאנ"ש הדר בויליאמסבורג, אך לדאבון לבם לא יצא מאומה מכל שידוך זה, וחזרו לביתם בפחי נפש. במשך כל דרך חזרתם התאוננו ההורים על מר גורלם ועל שכך אירע להם... לאידך היה בנם הבחור מחזקם בדברי עידוד באמונה ובטחון כי הכל משמים ממעל, ובעזה"ש"ת נמצא בהרבה יותר טוב... ואף כל נסיעתנו לשם היתה בכדי שיצא מזה טובה עבורנו, שהרי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד.

כעבור ימים אחדים בא אותו בחור בברית האירוסין בשעה טובה ומוצלחת, ונלקח לחתן אצל אותו אברך אשר הסיעם ברכבו למאנטריאל בדרך הליכתם ובחזרתם, ומעשה שהיה כך היה, אברך זה ששמע את שיחת ההורים עם בנם בחזרם לביתם, וכראותו את חוזק נפשו באמונה עזה ותמימה - שלא נשבר לבו בקרבו, ולא זו בלבד אלא שתקיף באמונתו ב'טופח על מנת להטפוח', שחזק את ההורים בעוז ותעצומות, מיד בהגיעו לביתו שלח 'שדכן' שידבר בו נכבדות עבור בתו, ואכן תוך כמה ימים נגמר הדבר בכי טוב. ללמדך (כי דייקא מתוך הקושי נצמחה ישועתו) כמה סיבב הקב"ה להביא שידוך לידי גמר - שישא הבחור חן וחסד לפני הדרייווער...

כב. הרה"ח רבי נתנאל ראדזינער זצ"ל נכנס פעם אל ה'חזון איש' זי"ע, ואמר לו, רבי, קושיא אחת יש לי, והיא קשה כקריעת ים סוף, ברמזו על 'קשה' זיווגו של אדם כקריעת ים סוף (סוטה ב.), אמר לו החזון"א, הרי סוף דבר היה שהקב"ה קרע את הים, אף אתה, תנוח דעתך, כי סוף דבר שתתישב קושיתך...

סיפר אחד מזקני האדמורי"ם שבדורנו, שבבחרותו חיכה זמן רב על זיווגו, פעם אחת בהיותו כבן כ"ח שנה הרגיש ש'באו מים עד נפש', ונכנס אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע וגולל בפניו את פרשת הזיווג כי קשתה עליו ההמתנה, אמר לו ה'חזון איש', וכי לכמה אתה נצרך, ענהו הבחור, אחד, אמר לו ה'חזון איש' נו, אחד, עדיין יש בעולם עבורך אחד, ומה לך מתייאש.

ואילו כ"ק אדמו"ר מסקולען זי"ע אמר לבחור שבכה לפניו כי רבו אנחותיו ולבו דווי על זיווגו שעדיין לא נמצא - **זו ביסט א חתן, נאר זו ווייסט נישט צו וועמען** (הנך כבר 'חתן' אלא שאיך יודע עם מי), שהרי ארבעים יום קודם יצירת הוולד כבר מכריזים בת פלוני לפלוני, אין זה אלא 'אבדה' שנאבדה (לא מצריכים לעשות מציאות חדשה של 'חתן וכלה') ואי משום הא, אין לך אלא להתפלל שיגל ה' את עיניך למצוא את האבדה, לבקש הראנו ה' חסדך, שנוכל לראות החסדים ונראה עם מי אתה באמת החתן... (וחוץ מאותה ראייה בפועל הכל כבר מסודר).

כג. מסופר שלאחר ה'מלחמה' נשאר [מי שנהפך לימים להיות הגאון] רבי נפתלי נבנצל זצ"ל אוד מוצל מאש יחיד מכל בני משפחתו, והנה באחד הימים הוצע לו שידוך שהוא מצידו היה חפץ מאד בהצעה זו, ולא ידע בעצמו כמה ל'השתדל' כדי ששידוך זה יצא לפועל, על כן נכנס אל החזון"א והציע ספיקותיו, ענה לו החזון"א את שלך כבר עשית, יצאת ידי חובת ההשתדלות, הנח להנהגת הבורא שתיעשה מאליה ואל תוסיף לפעול למהר את השידוך. שמע הגר"נ לדברי החזון"א, ואכן, לא הגיע הדבר לכלל מעשה אלא בכוא עתו וזמנו נישא בשעטומ"צ לזיווגו המוכן לו מן השמים. כעבור שנים רבות והנה עומד ר"נ ביום הכנס נינו הגדול לבריתו של אאע"ה, ובביהכ"ס שבו התפלל וותיקין כיבדוהו ב'עליה' לכבוד היום הגדול והגבאי ערך לכבודו 'מי שבירך' והכל הכריזו יחדיו בהתרגשות 'מזל טוב... מזל טוב...' לכבוד הנין הראשון, לאחר התפילה ראו כי לבו של ר"נ נתון בסערה, באמרו שהיה עדיף אילו לא כיבדוהו בעליה, בהראותו שבאותה שעה שהה בביהמ"ד יהודי מבוגר - בן גילו, שלא נפקד מעולם בזש"ק.

באר הפרשה - מה יצא הדבר - עניני שידוכים

ורק לטובה²², ובמקום אשר יפול רוחו בקרבו יתאזר ולזה הדואג מאין יבוא עזרו אחר שאין לו פרוטה במחשבות אמונה²³ לטוב לו כל הימים²⁴. שחוקה באמתחתו להתחייב כמנהג בעלי בתים

והוסיף ר"נ לספר למלווהו שאותו יהודי נישא בשעתו לאותה 'מדוברת', ורק כעבור שנים רבות נוכח לראות את נס הצלתו בזה שאותו שידוך שכל כך חשק בו לא יצא לפועל, שאם כן היה עדיין עקר עד היום הזה. על כן, אל נא אחי תרעו, בראותכם כי מחשבתכם איננה יוצאת לפועל - בפרט בענייני שידוכים בהם פועלים רגשותיו של אדם ביותר, שמחו נא בהנהגת הבורא עמכם, קבלו בתמימות ובשמחה את הנהגתו עמכם, כי אינכם יודעים אלו ניסים וטובות פועל הקב"ה בעדכם מבלי שתדעו ותשיגו אותם (כי פעמים האדם מתוודע לניסיו אחר שבעים שנה, ופעמים שלעולם לא ידע - אבל, יאמין בזה וירווח לו).

כד. סיפר הרה"ח ר' יוסף מאיר זיידל ז"ל (שהיה דר במקסקו) שזכה להיות ב'שולחן' (טיש) האחרון שערך הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע בפולין קודם המלחמה, ובאותו הטיש חילק הרבי שיריים לכל קהל הקודש, ולר' יוסף מאיר לא נתן - ולא ידע רי"מ את נפשו מדוע 'מדלג' הרבי עליו ואינו נותן לו מה'שיריים', משנגמר הטיש פנה אל הגה"ח ר' בערל אייזנער (ווייערשעווער) זצ"ל ושפך לפניו את אשר בלבו כי שבור לשברי שברים על כך שהרבי 'דילג' עליו, נענה לו ר' בערל - כן קבלת, לא קבלת, העיקר שהרבי חשב עליך... מה עלה בסופו של דבר, שכל אותה השורה שקיבלו שיריים מהרבי נתעלו לשמי מרום תוך זמן קצר, בימי המלחמה ה"י, וחסיד זה היה היחידי מביניהם שנשאר בחיים. וללמדנו, פעמים שהוא מרגיש שכביכול 'דילגו' עליו מן השמים - כולם מצאו זיווגם ורק הוא נשאר בגפו... אך עליו לדעת, א. 'העיקר שהקב"ה חשב עליך', ב. בודאי כל זה אינו אלא לטובתו השלימה להחזיקו ולהחיותו.

כה. וכך ביאר הגאון רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל במה שאמר יוסף לאחיו לאחר שנתגלה להם 'ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם' (בראשית מה ה), שלכאורה קשה אומרו אל יחר בעיניכם, וכי 'חרון' הוא בעיניים, הרי אין 'חרון' אלא בלב האדם, אלא ביאורו, שכך אמר יוסף לאחיו, אכן איני יכול לומר לכם שלא תרגישו צער וחרטה בלב, אבל זאת אבקשכם, עכ"פ 'אל יחר בעיניכם', כי עד עתה היתה השקפתכם על המאורעות כאילו הם היו רעים ומרים, מעתה, הביטו וראו בעיני השכל כי מאת ה' היתה זאת - ולמחיה שלחני אלוקים לפניכם, וממילא יתבטל גם ה'יחר' שבלב.

הדברים הם כלל גדול לכל תהלוכות החיים, והדברים שייכים ביותר לאלו העומדים בפרק 'האיש מקדש', למי שנפגע מאחר (מעט או הרבה) וכועס עליו, ופעמים אינו יכול לצוות על לבבו שלא יכאב את הפגיעה האנושה, אכן העצה היעוצה היא 'בעיניכם' - להביט באור האמונה שהכל בידי שמים, ואותו צער ונזק נגזר עליו מהקב"ה, והאמונה הטהורה תקל על רגשי הלב, ולבבו יבין ורפא לו...

ואגב אורחא, מן העניין להביא מה שכתב רבי זכריה הרופא מגדולי חכמי תימן, בספרו 'מדרש החפץ', 'אל תעצבו' - אל תכאיבו לבכם שהכאב קשה ללב מכל האיברים.

כו. והנה, פעמים שהאדם 'תקוע' ושקוע במכאובו, בהפסדו ובחסרונו, אין לו אלא לפקוח עיניים עיוורות, להביט על הנעשה בהשקפת האמונה ויאמין שהכל לטובה וברכה. מסופר על הגה"ח ר' ניסן שטיצבערג זי"ע (מחסידי הרה"ק

ה'יסוד העבודה' זי"ע), שאחת מבנותיו נישאה בשעטומ"צ עם חתן ירא שמים מרבים, והנה באמצע 'שבעת ימי המשתה' - תאניה ואניה, מצאם אסון נורא והחתן נסתלק לבית עולמו, ולא די בכך, גם נתברר שה'כלה' תהיה מעתה 'עגונה' עוד שמונה שנים, כי אחיו היחיד של ה'חתן' היה אך ורק טליא כבן חמש שנים, והרי 'קטן' אינו יכול לקיים מצוות 'חליצה', ורק בהגיעו להיות 'בן י"ג למצוות' תוכל לחלוץ נעלו ולהינשא לאיש אחר, בצערו כי רב נכנס ר' ניסן אל ה'יסוד העבודה' לשמוע מהרבי 'מה זה ועל מה זה', אמר לו ה'יסוד העבודה', התבונן נא מעט ותבין, מן השמים גזרו שבתך לא תקים בית בישראל עד שמונה שנים מהיום, והנה, אם לא היה קורה מה שקרה, הרי עדיין לא היתה באה בברית האירוסין עד עתה, והייתם משתדלים עבורה במציאת זיווגה ההגון לה (כמו שכך צריך להיות), כעבור זמן והיא תתבגר יותר הייתם מחזרים אחר 'סגולות' שונות ומשונות, מתפללים ומעתיירים, מרעישים עולמות, ומבקשים מכל מי אשר 'ריח שדכנות' בו שיביא איזה 'הצעה', ומה היו הבריות אומרות - בתו של זה אינה נישאת, מן הסתם חסרונות יש בה, בלילות היית מתהפך מצד לצד מרוב דאגה ויגון... עד שלבסוף תמצא את זיווגה... אבל חס רחמנא עליכם, ומנע מכם את כל התלאה הנזכרת, ומעתה תנוחו בשלום ובשלווה, עד שיבוא ה'אח החולץ' לכלל עול תורה ומצוות, תעשה 'חליצה' ומיד תנשא להראוי לה בשעטומ"צ, ותעמיד דורות ישרים מבורכים, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא.

חשובים... ייאמר מה שפירש הר"ן (הובא בעין יוסף על 'עין יעקב' מ"ק יח:) הא דאיתא בגמ' (שם) בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני, שדה פלוני לפלוני. ומבאר הר"ן מה שייכות הכרזה זו אודות השדה בד בבד עם ההכרזה על בת פלוני לפלוני, אלא

שבאותם ימים היה נהוג ליתן שדה כנדוניא בנישואי הבת, והנה יושב לו ה'מחותן' ורואג 'כסף מנלן' מנין אקח לתשלומי הוצאות הנישואין והנדוניא המרובות, לזה אמרו חז"ל, מה לך רואג'י, טרם לידת בנך החתן או בתך הכלה, באותה שעה שנגזר במרומים על זיווגם

אדרבה, בשמחה וקבלת הנהגת ה' עמו, מתוך הודאה לה' על כל הנעשה עמו יפעל לטובה ויזרז זיווגו ההגון לו, מעשה באיש יהודי מן הדרום (של ארה"ק) בימי הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע שבביתו ישבו חמשה מצאצאיו מעל גיל העשרים שעדיין לא נושעו בזיווגם ההגון להם, כשהגדולה שבהם כבר מלאו לה עשרים ושמנה שנות חיים, והיה הלה שבור ורצוץ כל הימים. בנוסף לכך ה'חברותא' שעמו למד בכל יום אירס אחד מצאצאיו, ובלית ברירה הוכרח ללוות כספים בבנק - שהלווהו (לחברותא) כנגד משכון דירתו של מיודעינו, אלא שעם הזמן פסק הלה מלשלם את תשלומי חובו וממילא מכרו פקידי הבנק את דירתו לכל המרבה במחיר... מעתה נשברה רוחו בכפליים, על חסרון הדירה ועל עיכוב השידוכים ל"ע.

באחד הימים איקלע מיודעינו לשמחת נישואין בבית ידידו בעיה"ק ירושלים שם פגש בו קרובו ששאלו מדוע פניך רעים היום, ענה לו היהודי וביאר לו בטוב טעם ודעת את פרשת השידוכים ואת פרשת הכסף והדירה, אמר לו ה'קרוב' הנה כאן בירושלים יושב לו ה'בית ישראל' ספון בחדרו, גש אליו הזכיר עצמך לפניו ובוודאי תוושע, מתחילה לא אבה היהודי (שלא היה נמנה על עדת החסידים כלל וכלל), אלא שחזקה עליו פקודת קרובו כי אם לא יועיל לא יזיק, ונכנס אל הרה"ק, שם שפך לבו על שלל צרותיו, שאלו ה'בית ישראל' געדאנקט האסטו (האם כבר הודית לה' על כל החסד אשר גמלך מעולם ועד עתה), ולא נתן לו לענות לדבריו, אלא הפטיר ואמר ההודאה תהא שישים חלקים (60%) והבקשה ארבעים חלקים (40%). היהודי הבין שהרבי גמר את דבריו על כן עזב את החדר, וחזר לקרובו לספר לו על השיחה התמוהה, אמר לו הקרוב, נו, הרי רבות יש לך להודות לבוראך על חייך המסורים בידו, על המזון שהוא זן ומפרנסך תמיד וכו' וכו' (כי רק שידוכי הצאצאים והדירה חסרים לך)... וישמע האיש לקול הרבי והחל להודות ולהלל לשמו הגדול, ואכן, בתוך ב' חדשים נישאה הבת המבוגרת, ועד מחצית שנה נושעו כולם - 3 מהם כבר נישאו, 21 היו מאורסים, בד בבד מתה אמו של החברותא ונתגלה לצאצאיה שעשירה גדולה הייתה, וקיבל מעות הרבה עד שפדה את הדירה מידי הבנק, וליהודי הייתה אורה ושמחה.

באותה שעה חישובו ומצאו שבאמירת ההלל אומרים ו' פעמים 'הודו לה' (שהרי פסוק האחרון כופלים את הודו לה') וד' פעמים 'אנא ה'..."

כז. מעשה שהיה בשני ידידים בחורי חמד שלמדו באחת הישיבות הקדושות בארץ הקודש, שם האחד יעקב, ושם השני משה אהרן. בחורים אלו בגרו ועדיין לא בנו את ביתם. באחד הימים החליטו לצאת בצוותא לקנות את אומנות 'הנהלת חשבונות' (באוקיפער) - בכדי שתהיה אומנות בידיהם להביא טרף לביתם בבוא היום. אכן עשו השניים חיל בלימודם זה ולמדו את כל המקצוע על בוריו.

אחר זמן בנו שניהם בתים נאמנים בישראל. והנה יעקב נתקבל מיד לעבוד כמנהל חשבונות במפעל גדול (שכבר היו לו שלושה מנהלי חשבונות והוצרכו לרביעי), תיכף מצא יעקב חינו בעיני המנהל ושאר העובדים דשם. לאידך, רעהו משה אהרן לא מצא מקום לעבוד בו, והייתה פרנסת ביתו בדוחק. כל אותו הזמן ניסה מיודעו יעקב למצוא עבורו איזה מקום עבודה למען תבוא הרווחה לביתו. ביום מן הימים ראה יעקב כי במקום עבודתו מחפשים מנהל חשבונות חמישי, מיד פנה למנהל הגדול שיאות לקחת את ידידו משה אהרן והמליץ עליו שהוא מומחה גדול בניהול החשבונות. ואכן מכיוון שהמנהל רחש הערכה ליעקב, שמע לדבריו, והכניס את משה אהרן לעבוד במפעל, ומצב הפרנסה בביתו של משה אהרן הוטב להפליא.

כעבור תקופה הוצרך המנהל הראשי לעקור מקום מגוריו לעיר אחרת, והיה עליו לבחור מבין שאר מנהלי החשבונות - מי יזכה למלא מקומו מהיום והלאה, כי משכורתו של 'מנהל ראשי' הייתה פי כמה וכמה משאר העובדים. והנה, יעקב דידן שכאמור היה אהוב על המנהל הראשי היה בטוח בעצמו שהוא הראוי, והוא יזכה לקבל את התפקיד החשוב עם מתן שכרו הנאה, ומידי כמה דקות הביט בטלפון שלו האם המנהל כבר התקשר אליו בכדי 'לגמור' את הענין, אך טלפון זה בושש מלבוא.

באר הפרשה - מה יצא הדבר - עניני שידוכים

- ארבעים יום קודם יצירתו של הולד - כבר הבריוו גם על הנדוניא שיקבלו יכח.

ללמדנו 'סדר מציאת הזיווג' והוא על ידי בקשת רחמים מ'השדכן' בכבודו ובעצמו הלוא הוא הקב"ה כי ממנו אשה לאיש. וגדולה היא התפילה לסלק כל העיכובים והקטרוגים, ולהביא למציאת השידוך אפילו קודם זמנו. וכמו שאמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, (פני מנחם פרשת במדבר תשנ"ה סעודה ג) 'שהנה מבואר בגמרא (מו"ק יח): 'מותר לארס אשה בחולו של מועד, שמא יקדמנו אחר', והלא הדברים קל וחומר, ומה אם יש ביד אדם להקדים ולישול את של רעהו ברחמים, כ"ש שיש ביד האדם

למבעי רחמי - קירוב הזיווג ע"י התפילה

זאת עשו וחיו, הרבו בתפילה ובתחנונים לפני אבינו שבשמים, וכמו שכתב הרשב"ם (פסחים קיח. ד"ה בקריעת) לבאר הטעם שדימו חז"ל לקריעת ים סוף - 'ונפקא מיניה למבעי רחמי', כלומר שבאו חז"ל הק'

למחרת היום קרא לו ידידו משכבר הימים ה"ה משה אהרן, ואמר לו, אחי ורעי, הבה נשתה לחיים לכבוד תפקידי החדש, מעתה הנני ממלא מקום המנהל הראשי... באותו רגע נוצרה מחיצה בתוכי לבו של יעקב בייחס לחברו משה אהרן - לבד ממחיצת הכותל שהפרידה בין מקום המנהל הראשי (החדש) לשאר העובדים. והיה יעקב מהלך מלא טענות כרימון הרי אני הכנסתי את משה אהרן הנה, והיאך הסכים לקחת תפקיד כזה לעצמו ולא אמר למנהל כי דין קדימה יש לי לפניו. אמנם מאחר שיעקב הלז ירא שמים הוא, על כן היה מתחזק באמונה - שהכל בידי שמים, אך תמיד היה שב להתעצב אל לבו, ובפרט כשמשה אהרן היה משמיע לאזניו מידי פעם שממשכורתו הגדולה הוא חוסך סכום ניכר בכל חודש לקראת נישואי צאצאיו בבוא היום, ושוב התחזק יעקב באמונה תמימה, אך עדיין געש ורעש לבו מכל המתרחש.

כעבור עשר שנים, פנה 'שדכן' מפורסם אל יעקב ואמר לו, ברצוני להציע שידוך טוב עבור בנך כליל המעלות, זה עתה דיברתי עם משה אהרן ולו יש בת כלילת המעלות, והוא מוכן להעניק לבחור כבן דירה שלימה בבני ברק, ואכן השידוך נסגר לטובה...

או אז נענה יעקב ואמר, הנה זה לי כעשר שנים שהנני מקנא במשה אהרן המרוויח סכום נאה שיוכל להעניק לבתו דירה שלימה, והייתי מתחזק באמונה, ואילו קב"ה אומר - מה יש לך לקנא בחברך, ומה הינך 'מתחזק' באמונה. הרי כל שכרו הרב שבו הינך מקנא, ניתן לו רק בכדי שבבוא העת ישתמש בו לצרכיך, ומה לך כי תלון על שהוא מתייגע במקומך...

כח. סיפר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל, שני אברכים בעלי משפחות מרובות ילדים כ"י, עומדים לקראת נישואי ילדיהם בשעטומ"צ, והגם ששניהם 'מרוויחים' בשוה אך הילוך חייהם שונה מן הקצה אל הקצה, הראשון מהלך בנחת ובשלווה, נח לשמים ונח לבריות, ומלא בשמחת חיים, לעומתו השני מסתובב בפנים 'שחורות' מרוב דאגה. שאלתי את הראשון 'לשמחה מה זו עושה', והיאך אינך לחוץ ודאג והלא אין הפרוטה מצויה בכיסך... השיב לי בניחותא, יש לי דוד בארה"ב השולח לי טשעק פתוח בכל עת שהשמחה במעוני לכיסוי כל הוצאות החתונה מהחל ועד כלה, ואם כן מה לי ולדאגה. נענית לו בפליאה, מי הוא זה דודך העשיר שמעולם לא שמעתי עליו, השיב לי 'זה דודי וזה רעי' (שה"ש ה טז) ... הקב"ה אשר לו הכסף ולו הזהב הוא 'דודי ורעי', והוא הדואג לכל מחסורי...

עתה פניתי למחותן השני הלוא הוא 'ר' דואג'... ושאלתי אותו למה נפלו פניך, השיב לי בריתחא ובסערה, וכי מדוע שלא אדאג והיאך אמצא מנוח לנפשי, כשבעוד זמן קצר עלי להכניס את בני לחופה ומהיכן אשלם הוצאות הנישואין, האם מה'משכורת' שאני מקבל מה'כולל' בסך 1,500 שקל לחודש... והרי אין קומץ זה משביע אפילו מקצת דמקצת מצרכי ביתי הקבועים... אמרתי לו, אכן קושיא עצומה שאין בידי לתרצה ולהפריכה, אך כבר היה מעשה בראובן שהציע לשמעון לבנות בית על שפת הים, אמר לו שמעון, כיצד אפשר לבנות על החול אשר הינו רך, ועלול הבניין לשקוע ולהיטבע בו, החזיר לו ראובן, אכן שאלה נאה שאלת, אך בא עמי לשפת הים וראה בעיניך כמה מגדלים נאים ומתוקנים עומדים שם על איתנם, והגם שאין לי תשובה לטענותיך אך עצם המציאות היא המפריכה כל טענה... כך מעשים שבכל יום שאברכים כמוני כמוך משיאים את ילדיהם מבלי שיהיה להם שמץ מושג 'כיצד מרקדין'... והמציאות שהקב"ה עוזר ומפרנס... אם כן השלך את דאגותיך אל הים הגדול, ותראה את המציאות וסדר העולם ש'בורא עולם בקניין משלים זה הבניין, הסר דאגה מליבך ותשמח באבינו שבשמים...

לא רצה], ואת אמו - מלשון 'אם', כלומר ספקות כדת
מה לעשות, ולשניהם אמרו יעזב את אביו ואת
אמו, אלא ודבק באשתו - ר"ת 'א' שפתי תפתח ופי'
(תהלים נא יז), ר"ל עוזב נא, אל תשקע ותטבע בים
הרצונות והספקות... הדבק בעמוד התפילה ביתר שאת
וביתר עוז, ותבוא על סיפוקך בהגיע הזיווג הנכון מן
השמים לידי גמרי^{כט}.

באמת אמרו, שגם השידוך המיועד לו לא יבוא לידי
גמר רק ע"י התפילה^ל, כמרומו בעניין (כד סו)
'ויספר העבד ליצחק את כל הדברים', ופירש"י 'גלה
לו ניסים שנעשו לו, שקפצה לו הארץ ושנודמנה לו
רבקה בתפילתו'. וביאר הרמב"ק ה'חתם סופר' ז"ע
(ע"ת ד"ה ועל דרך) דלכאורה צ"ב מדוע לא קפצה לו
הארץ בחזרתו לבית אברהם, אלא, מאחר שלא רצה

למהר ברחמים למצוא מהרה את זיווגו שלו שהכריזו
עבורו קודם יצירת הולד.

וכה ביאר הרמב"ק ה'אמרי נועם' ז"ע (בראשית ד"ה על
בן) בלישנא דקרא (ב כד) 'על בן יעזוב איש את
אביו ואת אמו ודבק באשתו', שהנה מדרכו של עולם
- בגשתם להחליט 'החלטות' בעניינים חשובים וביותר
בפרשת השידוכים הרי הם 'מלאים ספקות כרימון', גם
יש להם 'רצונות' ודמיונות מהארץ ועד לשמים, יש
האומרים ל'שדכן', אה, כזאת וכזאת הנך מציע לנו...
אין רצוננו אלא להשתדך עם משפחה 'מפוארת ונכבדה'
כמונו... או ברצוננו בגביר ובעל יוחסין וכדומה, לאידך,
יש המלאים ספקות, האם כדאי להם 'להסכים' להצעה
פלוגית אם לאו, וזה מרומז בדברי הכתוב אביו - אלו
הרצונות [כמו 'ולא אבה סיחון' (דברים ב ל) שפירושו

כט. שמא תאמר, התפללתי ולא נענית... תשובתך כמו שאמרו בדרך צחות, כי מנהג נתחדש בשנים האחרונות
אשר מאספי הצדקה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות באים כשבידם מכשיר שבו ניתן להעביר ולתרום בכרטיס
אשראי מי שאין הכסף מצוי עתה בידו, והנה, מצוי אצל רבים שאילו היה בידם מעות היו נותנים סכום קטן, אך
מאחר שהם מעבירים את תרומת ידם ב'אשראי' הם מתביישים לתת סכום קטן כזה והם מגדילים את סכום התרומה,
נמצינו 'למדים' כי הנתנה באשראי גדולה מהנתנה במזומן, ומכאן נלמד לעניין קבלת התפילות כביכול, שמי שהתפלל
ואינו נענה תיכף ומיד, אל יתייאש ויישבר ברוחו, אלא ידע כי מיועדת עבורו טובה גדולה ומכופלת, שכן נתנה
ב'אשראי' רבה היא פי כמה מ'נתנה במזומן'...

זאת ועוד, הנה אמרו חז"ל 'קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף', וידוע להקשות וכי שייך 'קשה' אצל הקב"ה,
אלא שמצינו לשון קשה במה שאמרו 'קשה עלי פרידתכם', והיינו שקשה בעיני המקום כאשר בניו 'נפרדים' ממנו
ועוזבים אותו, ובזה יתפרש גם מה שאמרו קשה זיווגו של אדם, כי קודם הזיווג אדם מתפלל ומתחנן, והקב"ה יודע
שם ימלא מבוקשו ויתן לו את שאלתו מיד יעזוב אותו... יחדל מלהתפלל אליו, והרי הקב"ה רוצה את הקשר
והשייכות עמו, על כן 'קשה' בעיניו להושיעו...

וכדברי הרמב"ק ה'ערבי נחל' (ריש וארא), שלפעמים מתאחר בקשתו להתמלאות עבור שחפץ הש"י שיתפלל לפניו,
לזה מבקש (תהלים פו ג), 'חנני ה' - כי גם אחר שתמלא בקשתי עדיין אליך אקרא כל היום,
ל. כה אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' ז"ע (נמסר בידי הרב מפוניבז' זצ"ל ע"י הגרא"מ שך זצ"ל), כי בנוהג שבעולם כשיש
למישהו בן בחור כליל המעלות 'פאר הדור' - מתמיד עצום ות"ח מופלג בעל מידות ועובד ה' הוא דואג
פחות, ואינו מרגיש כ"כ צורך להתפלל על זיווגו של בן זה - כי מי לא יאבה לזכות בחתן פאר כזה, ומה גם
אם יש לאותו אב עשירות מופלגת - בוודאי לא יתפלל, כי מי לא ירדוף אחרי שידוך כזה... וכאן מצינו כי
אליעזר עבד נאמן לאברהם אבינו יצא לחפש זיווג ל'בן אדונו' יצחק שהיה בחור מושלם בכל מידה נכונה, עד
שנקרא עולה תמימה לה', ללא כל חסרון, אף הוא עצמו מובטח בנדוניא עשירה ש'כל טוב אדוניו' בשטר כתוב
וחתום ליצחק, ואעפ"כ לא פסק פומיה מתפילה לה' 'ועשה חסד עם אדוני' משל היה המדובר בבחור ה'נעבעך'
(המסכן) הגדול שבדור, אף בבית בתואל עמד והתחנן 'אם ישכם עושים חסד ואמת'... ובזה ביאר מה שאמרו
חז"ל (בר"ר ס ח) 'יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים', כי תפילה בהרגשה כזו היא גדולה מ'תורה',
והיא היא תורה בעצמה...

וללמדנו על חובת התפילה, גם אם נדמה לו שהוא הבחור המושלם והמופלג ביותר ששייך... כי אי אפשר להשיג
בעולם הזה מאומה בלא שיקדם לה תפילה.

באר הפרשה - מה יצא הדבר - עניני שידוכים

הבורא לגלות את רבקה ליצחק עד שיתפלל על זיווגו, על בן נתאחרו בדרך ולא קפצה לו הארץ, כדי שיתפלל, והנה, אך קיים יצחק בעצמו 'ויצא יצחק לשוח בשדה', מיד בגמר תפילתו - כאשר נשא עיניו אחר תפילתו 'וירא והנה גמלים באים', כל זה נכלל בסיפור ש'סיפר לו העבד' - קפצה לו הארץ, ואל תקשה, א"כ, ק"ו שהייתה צריכה לקפוץ לו בחזירתו, כי בזה הודיע לו

אליעזר 'שנודמנה רבקה (רק) בתפילתו' (של יצחק) - על בן המתין לו הבורא על התפילה.

מהרה ה' אלוקינו ישמע קול ישון וקול שמחה קול חתן וקול כלה בערי יהודה ובחוצות ירושלים, ויזכו כל בני ישראל לבנות ביתם בשעטומ"צ על אדני התורה והיראה מתוך הרחבה ושפע רב ברו"ג.

